

825.867

DE SGARDELLI CAESAR

m. Kir. 2. honvéd gyalogezredheli őrnagy

Párbaj Zsebkodexe

Különös tekintettel a lovagias ügyek elinté-
zésénél figyelembe jövő katonai szabályokra

1922.



MÁSODIK KIADÁS

HAJNAL-KIADÁS BUDAPEST

VI., Révay-utca 14



DE SGARDELLI CAESAR

M. KIR. 2. HONVÉD GYALOGEZREDBELI
ÓRNAGY

PÁRBAJ ZSEBKODEXE

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A LOVAGIAS
ÜGYEK ELINTÉZÉSÉNÉL FIGYELEMBE
JÖVŐ KATONAI SZABÁLYOKRA

1922.

MÁSODIK KIADÁS



HAJNAL-KIADÁS BUDAPEST

VI, RÉVAY-UTCA 14.

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
Előszó az I. és II. kiadáshoz	3
Forrásművek	5

ELSŐ RÉSZ.

A párbaj	7
A sértésekről	9
A sértett fél jogairól	12
A sértő fél kötelességei	13
A provokálás	14
A fegyverek	19
A segédek kötelességei	20
A katonai becs. választmányok tanácsadása .	29

MÁSODIK RÉSZ.

A kardpárbaj részletes leírása	34
Kardpárbaj szúrás nélkül	34
Kardpárbaj szúrással	40

HARMADIK RÉSZ.

A pisztolypárbaj részletes leírása	42
Pisztolypárbaj előnyomulással	46
Pisztolypárbaj szilárd állásponttal	49

NEGYEDIK RÉSZ.

A becsületbiróság	51
A párbajbiróság	55
A fegyverbiróság	57

ÖTÖDIK RÉSZ.

A katonai Becsületügyi Szabályzat kivonata	59
Tisztek közti becsületbeli ügyek	70
Tisztek és nem tisztek közötti becs. ügyek .	74
Vegyes becsületügyi biróságban tisztek résztvétele	78

HATODIK RÉSZ.

A jegyzőkönyvekről általában	80
Jegyzőkönyv békés elintézéshez	82
Jegyzőkönyv bocsánatkérésnél	84
Jegyzőkönyv kardpárbajnál	88
Jegyzőkönyv pisztolypárbajnál	91

FÜGGELÉK.

A polgári büntetőtörvénykönyv kivonata .	94
A katonai Büntető Törvény kivonata	96

R2

825 867

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

B 4368/185

LELTÁRI SZÁM

ELŐSZÓ.

Szándékosan Zsebkodexnek kereszteltem el ezt a kis tanulmányt, mert minden terjengősségtől menten, kizárólag a legfontosabb elvi kérdéseket érintettem röviden és tömören. Eltekintettem a történelmi visszapillantásoktól, párbajok ismertetésétől, felesleges magyarázatoktól és kerültem az anyagnak paragrafusokra való felosztását.

A vitéz párbajt egyáltalán elejtettem, mert hazánkban nem használatos és mindenki jogosan visszaútasíthatja.

A pisztolypárbajok sokféle formáit, néha egészen exotikus feltételekkel és kivitelben szintén nem ismertetem. Csak a két leginkább szokásos pisztolypárbaj szabályaira tértem ki.

A katonai becsületügyi szabályzat sem teljes, csak kivonatos. Kétes esetekben, ha e kis kodex sem tud megoldást nyújtani, ajánlom egy idősebb tényleges katonatiszt tanácsát kikérni. Ha van a helyőrségben, akkor feltétlenül kérjük fel a tiszti becsületügyi választmányt tanács- és véleményadásra.

Egy évtizednél hosszabb ideig voltam több becsületügyi választmány tagja, számtalan lovagias ügynek intézője, kard- és pisztolypárbajok vezetője, különböző becsületügyekkel kapcsolatos bíróságok tagja és előadója, ezen tárgyokról sok előadást tar-

tottam a tisztikarok előtt, sportclubokban, önkéntes iskolákban mint vivótanár, sokat, igen sokat olvastam és írtam már a becsület védelméről. Sok évi tapasztalataimat, — soha azonban egyéni véleményemet — préseltem bele e pár oldalba.

Céлом volt: támpontot nyújtani a lovagias ügyek elintézéséhez.

Budapest, 1922 február havában.

*De Sgardelli Caesar őrnagy,
a magy. kir. 2. honvéd
gyalogezredben.*

ELŐSZÓ A MÁSODIK KIADÁSHOZ.

Párbaj Zsebkodexem első kiadása, alig pár hét alatt teljesen elfogyott. Nagy meglepéssel állapítottam meg, hogy az első kiadás úgyszólván teljes egészében a hadsereg kötelékén belül nyert elhelyezést.

A második kiadásban igyekeztem a túlságosan összezsúfolt anyagot a lehetőség szerint bővíteni és határozott minták bemutatásával azt világosabbá tenni.

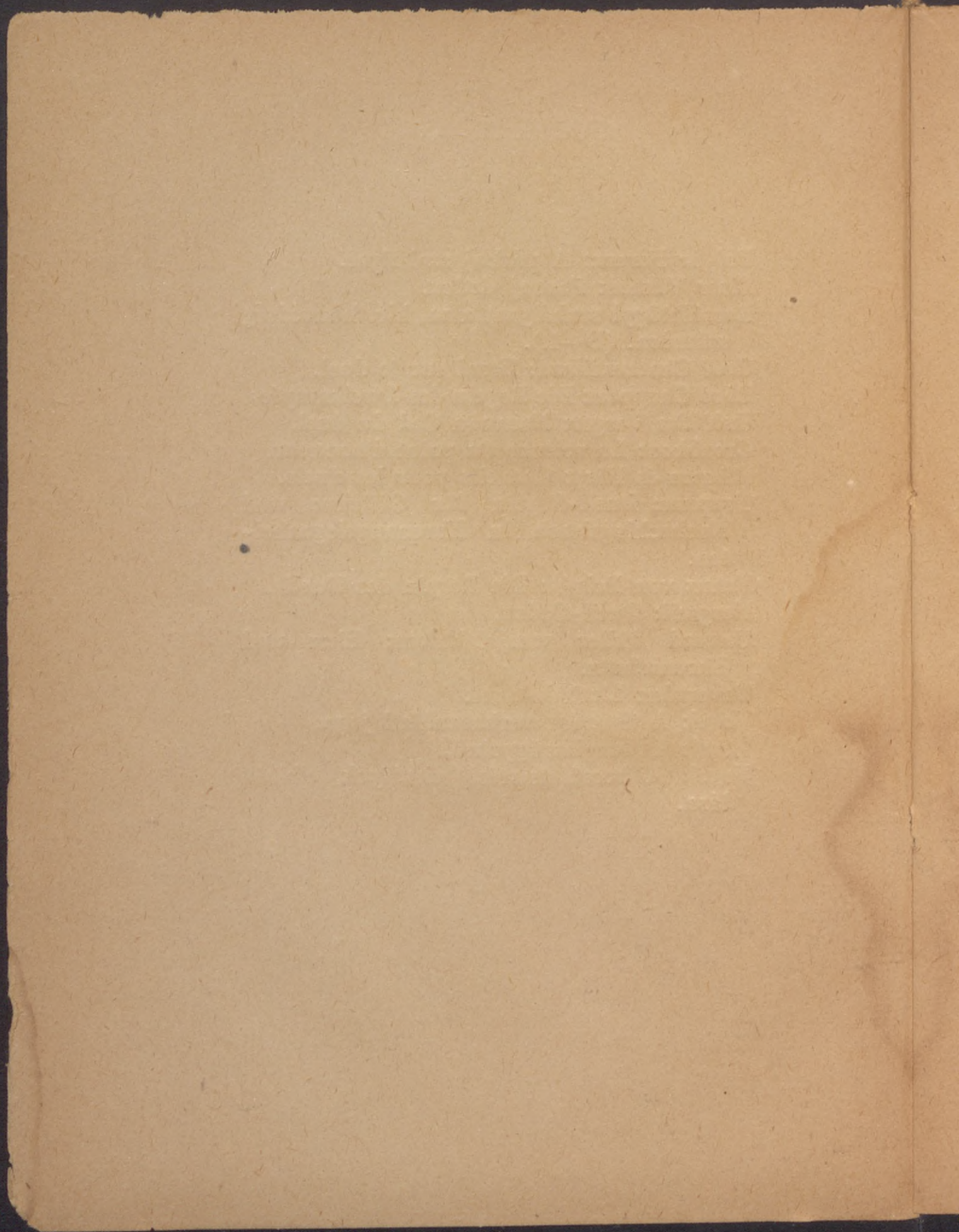
Budapest, 1922. év, június havában.

*De Sgardelli Caesar őrnagy,
a magy. kir. 2. honvéd
gyalogezredben.*

Lezáratott: 1922 augusztus hó 1-én.

FORRÁSMŰVEK.

- Bolgár Ferenc: A párbaj szabályai.
Clair Vilmos: Párbaj Codex.
Becsületügyi szabályzat a m. kir. honvédség számára. (D—1.).
Gróf Chatauvillard: Essai sur le duel.
Báró Chappon: Die Regeln des Zweikampfes.
Gróf Du Verger: Nouveau Cod du duel.
Croabbon: La science du point d'honneur.
Bibesco és Féry: Conseils pour les duels.
Teppner: Duell-Regeln für Offiziere und Nachschlagsbuch in Ehrenangelegenheiten.
Franz von Bolgár: Die Regeln des Duells.
Hergsell: Duell-Codex.
Ungard Edler von Öthalom: Ehre und Ehrenschatz.
Tavernier: L'art du duel.
Vogel: A tiszt fegyverhasználati joga.
Vogel: A lovagias ügyekről.
Vogel: A becsületsértési vizsályok elbírálása.



ELSŐ RÉSZ.

A párbaj.

Addig, míg törvényeink a becsület védelméről csak igen hézagosan gondoskodnak, addig a párbajok létjogosulatlanságáról beszélni meddő dolog. Nem szándékozom a párbajt mint szükséges intézményt vagy csalhatatlan jogeszközt beállítani, de kétségtelen, hogy addig fenn kell tartani, míg az újabb törvények a becsület védelméről nem fognak behatóbban gondoskodni.

Az összes párbajjellenes ligák csődöt mondtak és a párbajjellenes irodalom erőlködése is hiábavalónak bizonyult. A párbajellenes ligák leglelkesebb szónokai, mihelyst becsületükben lettek megtámadva, fegyverhez nyúltak.

Ma talán még visszatetszőbb, mint valaha, a párbaj kérdése körül humanistikus érzelmi húrokat pengetni, mikor egész nemzetek fegyverrel a kézben, éveken át a legvadabb harcokat vívták becsületük megóvásáért. Ha ezen igazán nagy párbajokat jogosultaknak minősítették, miért nem akarják az egyéni párbajok jogosultságát elismerni? Az előbbinél egy nemzet, az utóbinál egy férfi becsülete forog kockán.

A párbaj ma, a becsület védelmének egyik leghatásosabb eszköze. Egy nemes viadal, melyet két egyén vív ölő fegyverekkel, előírt feltételek mellett, tanuk jelenlétében.

Párbajt csak férfiak szoktak vívni. Nők, bár a történelem ilyen esetekről is tud, nem szoktak fegyverrel mérkőzni. A női becsület megvédésére a férfi hivatott. Női párbajhoz való segédkezést mindenki joggal visszatámaszthat.

A viadal egyik előfeltétele, hogy azt a segédek tanácskozása előzze meg. A párbaj csak a tanúk jelenlétében vívható meg. Ezen feltételek nélkül lefolytatott viadalt sem törvényeink, sem a társadalom nem ismeri el párbajnak, hanem közönséges büntettnek minősíti.

A párbaj célja: egy megtörtént sértésért elégtételt venni, illetve adni. A sértett küzd, hogy elégtételt vegyen magának, a sértő, hogy elégtételt adjon a sértettnek.

Ki vívhat párbajt és ki minősíthető párbajképesnek? Erre a kérdésre határozottan körvonalazott választ adni, nagyon nehéz. Általában párbajképesnek tartunk minden férfit, akit a becsülettel összeférhetetlen cselekmények vagy üzelmek nem terhelnek s ilyenekért jogerős bírói, katonai vagy polgári becsületbirósági ítélettel megbélyegezve nincsen. Mindenesetre a párbajképesség megítélésénél, a társadalom elfogadott szabályait kell szem előtt tartani. Ha fegyveres elégtételvételtől van szó, a túlzott aggályoskodás, a mindenáron való szépséghibakeresés nem mindig indokolt. Az a sokat hangoztatott kizólás: „nem akarom lovaggá ütni“, nem mindig találó. Sőt alapos mérlegelés tárgyává kell tenni a segédek részéről, hogy legtöbbször az utolsó pillanatban rend-

szerint táviratilag, vagy a párbaj helyszímeré küldönc útján beérkező feljelentések, valamely fél párbajképességére vonatkozólag figyelembe vétnessenek-e egyáltalában.

Kétes esetekben, az elégtételadási képesség megállapítását becsületbiróságra kell bízni.

A párbajvivó felek közül az egyik a sértett, a másik a sértő. A sértett rendszerint a kihívó, aki a megtörtént sértésért elégtételt keres, a sértő a kihívott, aki a sértésért elégtételt nyújt.

A párbaj színhelyén a vivófeleken, a segédekben és az orvosokon kívül senki sem lehet jelen. Ujabban az a rossz szokás kapott lábra, hogy az egyes mérkőzéseknek egész nézőközönsége támad. Mesterek tanítványai, barátok, rokonok húzódnak meg az oszlopok mögött. Arra különösen súlyt kell helyezni, hogy a hivatalos funkcionáriusokon kívül senki semmiféle jogcímen ne tartózkodhassék a teremben.

Végül nyomatékkal hangsúlyozom, hogy a segédek képzett, gyakorolt sebész orvosokról gondoskodjanak. Az orvos készítse ki műszereit egy megfelelő asztalra. Öltözzék át mütét kabátba és legyen még a viadal megkezdése előtt mütéthez teljesen készen.

Egyébként a párbaj részletes lefolytatását az illető fejezetekben fogom tárgyalni.

A sértésekről.

A sértések fokozatait, a végtelenségbe menő árnyalataival együtt alig lehet szabályokba önteni.

Általában minden szó, irás, fenyegető mozdulat, érintés, vagy ütés, mely a társadalmi életben egymás iránt kötelező tiszteletet vagy a becsületet támadja, sértésnek minősíthető.

Természetesen igen nehéz megállapítani azt a határt, amelynél bizonyos szavak és cselekedetek elvesztik ártatlan jellegüket és közönséges sértéssé fajulnak.

A sértés érzés dolga. Függs főleg attól, hogy a sértett mily társadalmi környezetben él és mennyire érzékeny. Azzal a kitétellet: ez nem sértés! legyünk óvatosak, mert ez mindig az egyéntől függ. Az egyik nyugodtan elfogad vaskos gorombaságokat anélkül, hogy sértve érezné magát. A másik már egy élesebben kiejtett ellentmondást célzó indultszótól érzi magát megsértve. Ez nézet, felfogás és temperamentum dolga.

Mégis általánosságban a sértéseknek három fokozatát szokás megkülönböztetni.

1. Egyszerű sértés.
2. Gyalázás általi sértés.
3. Tettleges bántalmazás általi sértés.

Az egyszerű sértésekhez sorolható minden olyan megszólás, vagy vita közbeni megjegyzés, mely a becsületézés megsértését célozza. Udvariatlanság, különösen hölgyekkel szemben, a körülményekhez képest sértésnek minősíthető. Egyébként az egyszerű sértés fogalmáról, a vitának tág tere nyílik. miért is a megbizottak kötelessége határozatot hozni.

A gyalázás általi sértések már jobban körvonalazhatók. Aki gyalázó szavakat használ,

vagy akár gyalázásra méltó tulajdonságokkal vádaskodik, az másodfokú sértést követ el.

Tettleges bántalmazás számba vehető minden szándékos egyszerű érintése a testnek, vagy csak ütéssel való fenyegetés is. Az a sokszor elhangzott: tekintse magát arculütöttnek! szintén harmadfokú sértés. Kölcsonös tettlegességnél a sértett fél az, akit az első tettleges bántalmazás ért. A nő becsületében való megrágalmazása vagy elcsábítása, a hamisjáték vagy más megbecstelenítő cselekmények a tettleges bántalmazás mérlege alá esnek. A megbízottak különös körültekintéssel és óvatossággal lássák el tisztjüket, ha a női becsület ellen elkövetett sértésről van szó.

Minden alaptalan kihívás, sértés számba megy. A sértőnek és sértettnek becsületbeli ügyüket személyesen kell elintézni. Helyettesítésnek helye van:

A fiú atyja helyett, ha az beteg, ha 60 éves elmúlt, vagy ha a sértő korban közelebb áll a fiúhoz, mint az apához.

Az unokaöccs nagybátyja helyett, ha nincs nagykorú fia, ha 60 éves elmúlt, vagy ha a sértő korban közelebb áll az unokaöccshez.

A nagykorú fivér kiskorú öccse helyett, ha ez a sértések mérlegetésére nem bír elegendő férfias érettséggel és a sértő nagykorú.

Ha azonban az apa, nagybátya, vagy kiskorú öccs mint sértő szerepel, nincs helye a helyettesítésnek.

Egy és ugyanazon sértésért csak egy elégtételt lehet követelni.

Ha egy család, testület, vagy egyesület megsértetik, annak csak egy, sorshúzás útján kijelölt tagja követelhet elégtételt.

Akit egyszerre többen sértenek meg, tetzés szerint bármelyiktől, de külön-külön is kérhet elégtételt.

Ha valakinek több azonos természetű elintézendő lovagias ügye van, azokat keletkezésük időszaki sorrendjében köteles elintézni.

A sértett fél jogairól.

A sértett fél jogai:

Egyszerű sértés esetén: a fegyverválasztás.

Gyalázás esetén: a fegyverválasztás és a párbaj feltételeinek meghatározása.

Harmadfokú sértés esetén: a fegyverválasztás, a párbajfeltételek meghatározása. Pisztolypárbajnál a távolság megállapítása.

Tettlegetes bántalmazás által sértett félnek jogában áll a viadalhoz saját fegyverét is használni, ezzel azonban ellenfelét is feljogosítja, hogy saját fegyverét használhassa.

Aki ügyét bíróság elé viszi, elvesztette jogát, hogy lovagias elégtételt kérjen. A feljelentés megtörténte után, még akkor is, ha időközben bármely okból a panaszfeljelentés visszavonatna, lovagias elintézésnek nincs helye.

A sértő fél kötelességei.

Aki sért, köteles a sértettnek elégtételt adni.

A sértő köteles elismerni a sértett fél jogait, és a megbizottak előtt az elégtételt megadni. Elégtétel adható: bocsánatkérés és párbaj útján.

Első- és másodfokú sértéseknél lehetőleg bocsánatkéréssel kell elintézni az ügyet. A megbizottak biztosítsanak maguknak szabad kezet az ügy mikénti elintézését illetőleg. A legszebb elégtétel a bocsánatkérés, midőn a férfi higgadtan, nyugodtan gondolkozva belátja, hogy tévedett, hogy hibázott és bocsánatot kér. Ezt a fegyverekkel nyujtott elégtételnél is magasabbra kell értékelni.

Igen nyomós indokok esetén történhetik az meg, hogy a sértett bocsánatkéréssel nem elégszik meg és fegyveres elégtételt kér. Ez esetben azonban a fegyverválasztás jogát sorshúzás útján kell eldönteni. Ilyen esetekben kérjünk mindig párbajbírótságot.

Tettleges sértésekért csak fegyverrel lehet elégtételt adni. Igen ritkán és alig elképzelhető esetekben lehet bocsánatkérésnek helye. A bocsánatkérés visszaútasítása a sértett részéről ez esetben jogos, bár ekkor elveszti a sértett fél jogait. Azok gyakorlása felett sorshúzás útján kell dönteni.

A bocsánatkérés ténye, soha senki becsületét nem érintheti.

Bocsánatkérésnek, még közvetlenül a viadal megkezdése előtt is helye van. Csak igen ritkán fordul elő a párbajok történetében.

Párbajképtelen egyénekekkel keletkezett lo-
vagias ügy mikénti elintézéséhez mindig be-
csületbírótság döntését kell kikérni.

A sértő fél a párbaj esetleges súlyosbitá-
sát illetőleg nem állhat elő semmiféle javas-
latokkal.

A provokálás.

A kihívásnak a sértést követő 24 óra alatt
kell megtörténnie. Indokolt esetekben kivé-
telnek is van helye.

Ha a kihívás közvetlenül a sértés megtör-
ténte után történik, az ellenfelek kicserélik
névjegyeiket és többé semmiféle vitatkozás-
nak, magyarázásnak, nyilatkozattételnek
nincs helye. Ekkor már csak a megbízottak
tárgyalhatnak a kérdéses ügyről.

A rögtöni személyes kihívást a lehetőségig
kerülni kell. Ehhez csak ha a körülmények
kényszerítenek, kell folyamodni. Általában
a provokálás mindig a két megbízott útján
történjék. Lehetőleg szóbelileg, szükségkép-
pen írásban is lehet.

A megbízottakat, minden eshetőséggel
számítva, írásbeli felhatalmazással kell el-
látni. A kihívott kívánságára ezen megbízó
levelet fel kell mutatni:

Minta.

MEGBIZÓLEVÉL.

Alulírott sértve érzem magam, mert Dr.
Kobold Dénes úr 1922. évi június hó 28-án
a Vigadó Filharmonikus hangversenyén
Kiss és Nagy urak előtt oda nyilatkozott,
hogy én piszkosan játszom hazardjátékot,
és játéktartozásaimat csak elkésve, többszöri

felszólítás után fizettem meg. Megbízom Dobai és Dobos urakat, hogy ezen sértésekért Dr. Kobold urtól lovagias elégtételt kérjenek és ügyemet legjobb belátásuk szerint képviseljék.

Budapest, 1922 június hó 29-én, 19 óra-kor.

Sebess Márk

kir. járásbíró

VIII., Rákóczi-út 59.

Provokálás alkalmával a megbízottak röviden előadják jövetelük célját és hangsúlyozottan lovagias elégtételt kérnek. Helytelen a kihívás alkalmával fegyveres elégtételt kérni. A magyarázatkérést lehetőleg kerüljük. A megbízottak tárgyalása folyamán minden kimagyarázódik.

Vogel ezredes „A lovagias ügyekről“ című könyvében írja:

A „magyarázat kérő eljárás“ egy igen kedvelt, de nézetünk szerint merőben helytelen praxis, mely, mint neve is mutatja, abban áll, hogy a tényállás felderítése céljából az ellenfél két megbízott útján magyarázatot nyújtó nyilatkozatra lesz felszólítva.

A kérdés minden lovagias ügyben legelső sorban az, sértve érzi-e magát az illető, vagy nem?

Ha igen, ellenfelét kihívni köteles. Ha nem, úgy a „magyarázat“ kérés egyenesen felesleges. Ennek létjogosultságát egyetlen egy párbaj kodex sem ismeri el, amennyiben róla még említést sem tesz.

Ugyanis a tényállás felderítése, mint ez már említve lőn, az ellenfelek megbízottai

vannak hivatva. Sértőfél állásfoglalása ép úgy, mint sértetté, soha sem lehet objektív, hanem csak subjektív, de ettől eltekintve, a magyarázat kérését már azért sem lehet lovagias aktusnak minősíteni, mivel sértett fél megbízottai sértő féllal közvetlenül nem tárgyalhatnak, viszont sértő fél sem bocsájtkozhatik ily tárgyalásokba, igen helyesen, mivel e fajta diskussziók újabb komplikációknak lehetnek kútforrásai. Végül a magyarázat kérő eljárást már azért sem volna célszerű a lovagias formulák közé iktatni, mert ezzel az úgynevezett krakéler elemek egy olyan eszközre tennének szert, melynek birtokában bárkit és bármikor a lovagiaskodás jogcégére alatt büntetlenül molesztálhatnak.

A gentleman tehát nem kér magyarázatot, hanem kihívja ellenfelét, viszont, ha ama helyzetbe jut, hogy tőle kérnek magyarázatot, az erre vonatkozó felhívás előtt azzal kell kitérnie, hogy magyarázatot nem ad, de elégtételt igen. Végül nem vállalhat a gentleman megbízotti minőségben magyarázat-kérő szerepet sem, mi logikus folyománya az előbb mondottaknak.

Ha a kihívandó a lakásán nem volna feltehető, előre bejelentetten a látogatást meg kell ismételni. Kétszeri sikertelen kísérlet után, a kihívást írásban ismételjük meg, vagy tértivevényes ajánlott levélben, vagy a kihívandó lakásán lepecsételt zárt borítékban visszahagyott levélben közöljük jövete-lünk célját. Talán ilyenformán:

Mélyen tisztelt Uram!

Dr. Kordály Dezső ügyvéd úr felkérésére

tettük ismételten tiszteletünket, hogy a Városi Színház előcsarnokában tegnap este történt incidensből kifolyólag nevében lovagias elégtételt kérjünk. Legnagyobb sajnálatunkra egy ízben sem találtuk otthon. Nehogy az ügy céltalan halasztást szenvedjen, kérjük megbizottait kijelölni és felkérni, hogy holnap, f. hó 11-én délután öt órakor az Uri Casino írószobájában megjelenni szíveskedjenek.

Vártó, 1922. évi június hó 10-én, délután 5 órakor.

Nemes István
százados

Balogh Ágoston
főhadnagy.

Ha 48 órán belül nem érkezik válasz, az elégtétel megtagadásának kell minősíteni. Ez esetben egyoldalú jegyzőkönyv. Lovagias ügyek jegyzőkönyveinek sajtó útján való nyilvánosságra hozatalától lehetőleg tartózkodjunk. Alapfeltétel a lovagias ügyek intézésénél a legteljesebb titoktartás.

A megbizottak az ellenféllel semmiféle érdemleges tárgyalást ne folytassanak. Azonnali választ kérjenek és a megnevezett vagy kijelölendő megbizottakkal való találkozás órájának és helyének megállapítása után távozzanak. Magatartásuk legyen kimért, de udvarias és előzékeny. Általában a lovagias ügyek intézésénél még a túlzott előzékenyen udvarias magatartás is indokolt.

A kihívott akár akar elégtételt adni, akár nem, sohase tagadja meg a segédeinek megnevezését. Ez a két úr van hivatva nézeteinek tolmácsolója lenni. Sok csunyán elmér-

gesedett ügynek lehetett volna ezzel elejét venni. Megbizottak megnevezését tehát ne tagadjuk meg soha.

A kihívás pillanatától, az ügy végleges elintézéséig az ellenfelek egymással, vagy az ellenfél megbizottaival ne érintkezzenek. Ha ez elkerülhetetlen, az ügyről ne folytassanak megbeszéléseket.

Apa és fiú, testvér és testvér, vő és após nem hívhatják ki egymást párbajhoz.

Vérrokonok közti párbajt a megbizottak minden lehető eszközzel igyekezzenek megakadályozni. Az ügy békés elintézése érdekében minden befolyásukat vessék latba.

Adós a hitelezőjét, míg tartozása fennáll, nem provokálhatja, kártyaadósságok körül keletkezett differenciáknál, nem az adósságról, hanem a sértett fél becsületéről van szó.

A kihívás visszaútasítható ugyan, de mindenkor csak a megnevezett segédek útján. Ezek közlik az ellenfél segédeivel a kifogásokat. Az ellenfél segédeinek kívánságára, a becsületbiróság összehívásának kérését nem lehet visszaútasítani.

Hivatásos katonatiszt párbajképessége nem vonható kétségbe. Kivéve, ha hadbírói vagy becsületügyi eljárás alatt áll. Ez esetben a vizsgálat befejeztét kell bevárni.

A viadalt indokolatlanul halogatni helytelen. A megbizottak hassanak oda, hogy minden felmerülő akadályt elgördítve, a párbaj mielőbb, lehetőleg az első 48 órán belül megtörténjék.

Hivatásos tiszt, csak hivatásos tisztbajtársát kérheti fel ügye képviselőjére. Csak végső

szükségben (falun való tartózkodás stb.) lehet ezen szabály alól kivételnek helye.

Bajtárs a megbízatás elvállalása elől nem térhet ki. A becsület védelme mindenképpen fellelhető áll. Ilyen komoly esetekben, még a szolgálat érdekeit is háttérbe kell szorítani. Ne felejtjük, hogy minden egyes bajtárs személyi becsületéből összegeződik, a közös állásbecsület.

Tiszt a megbízatás vállalását előljáró parancsnokának bejelenteni nem köteles, de ha különösebb nehézségbe nem ütközik, célszerű a közvetlen előljárót beavatni, már csak azért is, mert egy idősebb tapasztalt bajtárs tanácsát fogja meghallgathatni.

Elvileg megbízatás vállalása elől ne térjünk ki. De a hivatásos tiszt annál határozottabban háritsa el magától az olyan ügyeket, melyek politikai háttérrel bírnak. A hivatásos tiszt soha politikai lovagias ügyekbe ne avatkozzék.

A fegyverek.

A párbajnál kétféle szokásos fegyver ismeretes: a kard és a pisztoly. Minden más fegyver a rendkívüli párbajok eszköze.

A párbajkardok egy párból legyenek. Súlyra, hosszra, alak- és súlyelosztásra nézve teljesen egyformák. A kardok egyformán legyenek kiélesítve és a szükséghez képest a kardok hegyei egyformán kiélesítve vagy letompítva.

Ha szúrás nincs megengedve, a pengék hegyét egyformán kell leköszörültetni.

A párbajpisztolyok lehetőleg újak és egy

párból valók legyenek. Vontcsövű, legyes, vagy gyors csappantyús pisztolyok csak ha az előírt feltételekben mint sulyosbító körülmény vannak beállítva, vehetők használatba.

Ha a sértett fél saját fegyverét is használná, az ellenfél pisztolyának csőhosszától csak legfeljebb 3 centimétert különböztethet.

A segédek becsületükkel felelnek azért, hogy a viadal fegyverei teljesen tiszták legyenek.

A segédek kötelességei.

A kihívás megtörténte után, mindkét fél elküldi megbizottait a tárgyalások felvételére.

Ez alkalommal utalnom kell arra, hogy mily kiszámíthatatlan következményekkel járhat az, ha valaki ügyét tapasztalatlan, a lovagias ügyek elintézésének szabályaiban járatlan egyénekre bizza. Mindkét fél életét, de még annál is többet, becsületét bizza a kiszemelt barátaira. Csakis idősebb, tapasztalt, az ügyek elintézésében teljes járatossággal bíró urakat kell ezen felelősségteljes szolgálatra felkérni.

Ahol a körülmények lehetővé teszik, a segédi szolgálatokra idősebb hivatásos tiszteket kérjünk fel. Tartsuk szem előtt Karr Alphonsnak oly sokszor hangoztatott mondasát, hogy „Nem a golyók és nem a kardpengék ölnek, hanem a segédek!”

Egyes megbizottak hihetetlen tudatlanságot árulnak el ezen a téren. Lelkiismeretlenül, könnyelműen járnak el, határoznak

anélkül, hogy átéreznék megbizatusuk fontosságát és anélkül, hogy a párbajügyek leg-
elemibb szabályait ismernék.

Vogel ezredes a szabályok ismeretéről és azok helyes alkalmazásáról így ír a had-
seregben közkézen forgó könyvében:

„A lovagi becsület erköles-ethikai jelentő-
ségének megfelelően a lovagias eljárás szí-
gorúan előirt formákhoz van kötve. E for-
mákat a közkézen forgó u. n. „Párbaj ko-
dex”-ek tartalmazzák.

Mi sem természetesebb, hogy a tisztnek
e formákat ösmernie s azokat korrekt mó-
don alkalmaznia kell tudni, hisz a tiszt,
mint gentleman, a lovagi becsületet repre-
zentálja, már pedig szégyenteljes dolog vol-
na, ha a tiszt saját, vagy mások becsületé-
nek megvédelmezésénél e tradicionális for-
mákat mellőzné, megsértené, avagy tájéko-
zatlansága következtében ily ügyek elintézés-
énél nevetséges vagy naiv szerepkört töl-
tene be.

E helyzet annál is inkább tarthatatlan
volna, mert épp a tényleges tisztikar van hi-
vatva arra, hogy a lovagias ügyeknek sok-
szor felette bonyolult kérdésekben szakava-
tottnak tekintessék s egységes meggyőződés-
ével olyan irányzatot képviseljen, mely a
polgári úri társadalom bizalmát és elösme-
rését biztosítja.

A lovagias formulákban való teljes tájé-
kozottság ama biztos fellépést alapozza meg,
mely csak egy gentlemannak lehet a sajátja.

Ki ellenben a formákat nem ösméri s ide-
oda kapkodva, önuralmát és ezzel együtt fe-

jét vesztí, esetleg rendfokozatát és exisztenciáját is elveszítheti.“

Mennyi párbajt lehetett volna megakadályozni a segédek megfelelő tájékozottsága révén! Chatelein írja: „Oly becsületbeli ügyek, amelyeket kötelességtudó és tapasztalt férfiak egészen tárgyaltalanoknak nyilvánítottak volna, igen sokszor a legnagyobb katasztrófákat eredményezték.“

A megbízottak lelkiismereti kötelessége minden lehetőit elkövetni, hogy az ügy békés úton intéztessék el. Ha minden kísérlet eredménytelen, ha az újra meg újra felvett békéltetési tárgyalások sikertelenek, akkor jön a végső eszköz: a párbaj.

A megbízottak nem azért ülnek össze, hogy a párbajt előkészítsék, hanem, hogy a párbajt a lehetőségig mellőzzék.

A segédeket akkor nevezzük tanuknak, ha egy párbajképtelen egyénnel szemben nyújtott fegyveres elégtételadásnál tanuskodnak. A tanuk sem a párbajfeltételek megállapításában, sem a párbajvívásnál aktív részt nem vesznek s csupán az ellenőrzésre szorítkoznak, hogy a párbajképtelen ellenfél segédei által egyoldalúlag megállapított párbajfeltételek be lettek-e tartva.

Segédek nem lehetnek: akik a kérdéses ügyben érdekelve vannak, akik a párbajszabályokat akárcsak egy ízben is megszegték, akik párbajfeltételek megsértésében résztvettek, akik a becsülettel össze nem egyeztethető cselekmény miatt vád alatt állanak, vagy el lettek ítélve, az apa, testvér,

fiú vagy elsőági rokon egymás mellett vagy egymás ellen.

Meg nem felelő megbizottak küldése esetén, a visszalépés és a kifogásemelés tapintatosan történjék, nehogy a segédek között felmerült újabb lovagias ügyek, az eredeti ügy síma lefolytatását késleltessék és komplikálják.

Mindkét félnek jogában áll a segédek lovagi szolgálatait időközben bármikor megköszönni és más segédeket felkérni. Viszont a segédek is lemondhatnak megbízatásukról, azonban megbízójuk bizalmas közléseit feltétlenül titokban tartani kötelesek.

A megbízó ugyanis minden tartózkodás nélkül tájékoztatja megbizottait. Chatauvillard joggal gyontató atyákhoz hasonlítja a segédeket. A megbizottak tehát az ilyen bizalmas közlésekről soha semmiféle alkalommal nem nyilatkozhatnak.

Segédek változtatása csak a párbaj kitűzése előtt történhetik és nem indokolandó egyik fél részéről sem. A segédek változásáról, az ellenfél segédeit haladéktalanul írásban kell értesíteni azzal, hogy az új megbizottak 24 órán belül fel fogják őket keresni.

A kihivott lehetőleg azonnal, de legkésőbb 24 órán belül köteles megnevezni segédeit, akik az ellenfél segédeivel haladéktalanul érintkezésbe lépni tartoznak. Ha a provokált fél 24 órán belül nem nevezi meg segédeit, ez az elégtételadás megtagadását jelenti. Ez esetben a megbizottak erről egyoldalú jegyzőkönyvet vesznek fel és azt a ki-

hívónak adják át. Ez a jegyzőkönyv a lovasias elégtétel teljes érvényével bír.

Tapasztalás szerint a megbizottak különös előszeretettel kávéházakban és vendéglőkben tárgyalják le a lovasias ügyeket.

Ily helyiségek nem felelnek meg az aktus méltóságának s ama veszély fenyeget, hogy az ügyről olyanok is szereznek tudomást, kiknek ahhoz semmi közük s ekként a dolog feltűnést keltene s felesleges fecsegésekre és találgatásokra kerülne a sor, mi nem válna az ügy előnyére.

Indiferens helyen kell tanácskozni és e célra kaszinói írószobák, üres iroda helyiségek, vagy valamelyik megbizott magánlakása lesznek alkalmasak.

A lovasias ügy tárgyalásánál mindnégy megbizottnak jelen kell lenni. Addig a tárgyalás ne is vegye kezdetét. Szükségképpen helyettesítésről lehet gondoskodni, írásbeli meghatalmazással. A jegyzőkönyvben ennek is nyoma legyen. Ha elháríthatatlan akadályok a tanácskozás megtartását akadályozzák, úgy az elhalasztható, de soha 24 órával hosszabb időre. Kivétel indokolt esetekben itt is lehet.

A segédek tanácskozásra összegyűlvén, vizsgálják meg az ügyet s ne csupán a tényeket, de azok indokait is vegyék figyelembe. Ha a tárgyalás folyamán újabb adatok vagy információk beszerzésére volna szükség, a tárgyalást 24 órára esetleg többször is elhalaszthatják.

A tárgyalások megkezdésének időpontjára, célszerű a megbizót egy közeli helyen való

tartózkodásra felkérni. Gyakran, sőt majdnem minden esetben, főleg a tényállás megállapításánál olyan körülmények adódnak elő, amidőn a megbízóval az újbóli tárgyalás feltétlenül szükségessé válik. Ezzel az elővigyázati intézkedéssel az ügynek céltalan halaszgatását akadályozzuk meg.

A segédek tanácskozásának minden részletéről pontos jegyzőkönyvet kell vezetni.

Ha megállapították a tényállást és a segédek immár teljesen tisztán látják az ügyet, megállapítandó, hogy a sértéseknek háromféle fokozata közül melyiknek esete forog fenn. Megállapítandó, ki a sértett fél és milyen jogok illetik meg őt.

Ha a segédek meggyőződtek, hogy az ügyet semmiképpen sem sikerül békés úton elintézni, a fegyverválasztás jogával bíró fél kívánsága szerint meghatározzák a fegyverek nemét és a párbaj feltételeit.

Vitás esetekben, párbajképesség kérdésében a becsületbíró, békés vagy fegyveres elintézésénél a párbajbíró, fegyverek neme, a párbajfeltételek kérdésében a fegyverbíró van hivatva dönteni. Mindhárom bíróságról részletesen az illető fejezetben van szó.

Ha az ellenfelek egyike egyáltalában vívni vagy lőni nem tudna, joga van a párbaj elhalasztását kérni, de három hónapnál hosszabb időre nem.

Fiatal ember 60 éven felülivel csak úgy vívjon párbajt, ha az idősebb a kihívást írásban teszi meg, vagy írásban fogadja el. Ezen írásbeli nyilatkozat megtagadása a

párbaj visszautasításának tekintendő. Az erről felvett jegyzőkönyv elégtételül szolgál a fiatal ember megsértett becsületéért.

Végül a párbajra vonatkozó minden részlet megállapítása után, a segédek meghatározásuk az összejövetel helyét és óráját. Legalkalmasabb idő a kora délutáni órák. A viadal színhelyén legfeljebb félórát kell az ellenfélre várni. Ezen idő leteltével el lehet távozni és a segédek egyoldalú jegyzőkönyvet vesznek fel.

Életre-halálra nem lehet párbajt vívni. Lehet kardpárbajt a harcképtelenségig vívni, vagy eredménytelen pisztolypárbaj után kardpárbajt a harcképtelenségig.

Az egyik fél súlyos betegsége esetén, a mérközést egy évre el lehet halasztani. Tettleges sértés esetén csak a sértett kérheti a párbaj elhalasztását. A tettelesen sértőnek csak egy kötelessége van, minden feltétel nélkül elégtételt adni.

Kardpárbajt a segédek megtagadhatnak, ha megbízójuknak karja béna, ha jobb karja, vagy egyik lába hiányzik, ha jobb karja, vagy lába annyira beteg, hogy hosszabb ideig nem használhatja, vagy ha sánta. Ha ilyen testi hibában szenvedők tetteleg bántalmaznak, ezek a tekintetek mellőzendők: Chatauvillárd mondja: „Aki béna karral ütni tud, tudjon azzal elégtételt is adni!” Egyébként ily esetben pisztolypárbajt lehet követelni és annak feltételeit és távolságát meghatározni.

Betegséget, testi fogyatkozást minden al-

kalommal orvosi bizonyítvánnyal kell igazolni.

Viadal közbeni pihenőt illetőleg megállapodásra kell jutni, de 10 percnél hosszabb soha ne legyen.

Az első- és másodfokú sértéseknél a pisztolypárbajt vezényszóra vagy jelre mindenkor vissza lehet utasítani.

A rendkívüli párbajok bármely nemét minden indokolás nélkül vissza lehet utasítani.

A fegyverekről mindig a segédek gondoskodnak és azok viszik a párbaj színhelyére. A fegyvereket előzetesen alaposan meg kell vizsgálni. A felek előtt a fegyverek ismeretlenné legyenek és azokat csak közvetlen a mérkőzés előtt szabad átadni.

Esetleg tartalékfegyverekről is ajánlatos gondoskodni.

Párbajorvosokról a segédek gondoskodnak. Legalább két orvos — lehetőleg gyakorlott sebészorvos — feltétlenül jelen legyen.

A segédek, bármilyen kimenetelű is legyen az ügy, két példányban jegyzőkönyvet tartoznak vezetni. Minden fél részére egy-egy példány. A jegyzőkönyvek vezetését illetőleg részletes utasításokat az illető fejezet tartalmaz.

A párbaj a küzdőtéren való találkozás után mielőbb vegye kezdetét.

A segédek egyébként a párbaj minden részletéért személyesen felelősek.

A párbaj színhelyén a hely jelölést sors-húzás útján a segédek eszközlik.

A párbajfeltételeket a vezetősegéd olvassa

fel, nehogy elfelejtsen valamit kihirdetni. A békítési kísérlet meghiúsulása után, a vezetősegéd közli az általa adandó figyelmeztetőket és vezényszavakat. Majd nyugodtan megadja a jelt a viadalra.

Részletek a párbajok leírásánál.

A segédek esetleg sebesülés nélkül is befejezettnek nyilváníthatják a párbajt, ha a felek férfiasan állották meg helyüket. Ehhez azonban a sértett félnek beleegyezése szükséges.

Ha a párbajszabályok megsértetnének, erről jegyzőkönyvet kell felvenni, ha pedig ennek következményei is volnának, sebesülés, esetleg halálos sérülés, akkor a bíróságnál meg kell tenni a feljelentést.

A párbaj színhelyén a segédek semmiféle kihívást elfogadni nem kötelesek. Ez egy újabb ügy, melyet a lovagias eljárás szabályai szerint külön kell elintézni.

A segédeket, ha azon párbaj miatt, amelynél közreműködtek, párbajra hivatnak, a tettelesen sértett fél mindennemű jogai megilletik.

A segédek azon párbajügyre vonatkozólag, melyben mint megbizottak szerepeltek, tartózkodjanak mindennemű nyilatkozattól. Tarthatatlan a sajtó útján való nyilatkozás. Hangsúlyozottan újra utalni kell a legteljesebb titoktartásra. Aki nyilvánosságra visz becsületügyeket, a lovagiasság szabályait durván megsérti.

Ha a párbajt bármily módon megakadályozzák, a segédek a párbaj megvívására 24 órán belüli új határidőt és helyet tűznek ki.

Ha a segédek törvényes úton kihallgattatnak, a hozzájuk intézett kérdésekre őszintén és az igazságnak megfelelően tartoznak felelni.

A párbajsegédek további teendőiről az egyes párbajnemek leírásánál lesz szó.

A katonai becsületügyi választmányok tanácsadása.

A katonai Becsületügyi Szabályzat felhatalmazza a katonai becsületügyi választmányokat, hogy kétes és kényes esetekben a bajtársaknak tanácsot adhatnak, magatartásukat illetőleg. Félreértések elkerülése végett szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy nemcsak a hivatásos, de a nem hivatásos tisztek is tanácsért fordulhatnak valamely ezred becsületügyi választmányához.

A hivatkozott Szabályzat, erre vonatkozó pontja (40. §.) szószerint a következőleg hangzik:

„Az illetékes b. ü. választmány arra is hivatva van, hogy oly tiszteknek (tisztjelölteknek), akik valamely b. ügyben követendő magatartásra nézve hozzáfordulnak, megfelelő tanácsokat adjon.“

„Oly tisztek (tisztjelöltek), akik tartózkodási helyének távolsága miatt nem fordulhatnak a rájuk nézve illetékes b. ü. választmányhoz, valamint azok a tisztek (tisztjelöltek), kik nem tartoznak valamely meghatározott b. ü. választmány illetékessége alá, ily esetekben az állomás helyükön (lakhelyükön) vagy az ahhoz legközelebb lévő valamely b. ü. választmányhoz fordulnak.“

„Ki van zárva azonban az ilyen tanácsadás a b. ü. választmány részéről, ha az illető tiszt (tisztjelölt) ellen u. a. ügyből kifolyólag a b. ü. vizsgálat már elrendelgetett, kivéve a tanácsadás arra a kérdésre vonatkozik, vajjon melyik b. ü. eljárás alá nem tartozó egyén ellen magánvádra bünvádi eljárás indítassék?“

A tanácsot lehetőleg írásban kell kérni a választmánytól és az adott tanácsot a választmány is írásban adja ki a kérelmezőnek. Ezzel mindenféle bonyodalmaknak, félreértéseknek, utólagos kimagyarázásoknak elejét lehet venni.

Vogel Ákos ezredes „A becsületsértési vizsályok elbírálása“ címen írott nagyértékű tanulmányában (Szeged, „Mars“ kiadás), az alább felsorolt következő esetekben ajánlja a katonai becsületügyi választmányok tanácsát kikérni.

A szabályzatnak nyilvánvalóan az az intenciója, hogy a b. ü. választmány tanácsadásával a becsületbeli ügyek kielégítő megoldásában a bajtársakat támogassa, azok elintézésére elintézőleg hasson, a kedvezőtlen bonyodalmak lehetőségét kiküszöbölje, a kényes helyzetbe jutott bajtársat kisegítse, szóval és röviden a becsületet oltalmazva a bajtársak érdekeit szolgálja.

A szabályzat továbbá azért ruházza fel a b. ü. választmányokat a tanácsadás jogával, hogy eleje vétessék annak, hogy egy valaki követendő eljárását illetőleg, az előljáró parancsnokságtól kérjen tanácsot, amire az utóbbiak nincsenek is kötelezve. Helytelen

volna az is, ha egy valaki megsértett becsületének megvédhetése céljából az előljáró parancsnokságok intervencióját kérné, mivel ügyét mindenki maga köteles képviselni és oltalmazni.

Tapasztalat szerint a bajtársak a b. ü. válaszmány tanácsadását ritkán vagy pedig olykor veszik igénybe, midőn az ügy már olyannyira elmérgesedett, hogy még a jótanács sem segíthet.

E jelenség oka valószínűleg az, hogy a Becsületügyi Szabályzat előbb idézett rendelkezései kevésbé ismeretesek.

Nagyon nehéz a már eredetileg tévesen fel-fogott és elhibázva megkezdett b. ügyek intézését a helyes mederbe terelni. Elrontva kezelt lovagias ügyeket utólag megjavítani lehetetlen.

Ki a b. ü. válaszmány megnyugtató tanácsadását kívánja igénybe venni, az ne állítsa a válaszmányt befejezett tények elé, amelyeken már változtatni nem lehet, hanem kérje az irányító beavatkozást még idejekorán, akkor, midőn még ingerenciát lehet gyakorolni s a b. ü. válaszmány befolyása még előnyösen érvényesülhet. A helyes tanács elengedhetetlen előfeltétele a tényállás beható ismerete. A tanácskérő tehát nyújtson hű információkat.

A lovagias ügyeket illetőleg a következő esetekben lesz célszerű a b. ü. válaszmány tanácsadását igénybe venni:

- a) ha sértő fél a kihívást visszautasítja,
- b) ha az elégtételszerzés módozatában a

megbízottak egyetértőleg megállapodni nem tudnak,

c) ha a sértő fél megbízottjai a sértett fél megbízottjai által felajánlott elégtételt nem fogadják el,

d) ha az ellenfelek valamelyikének lovagias elégtételadási (párbaj) képessége kétséges,

e) ha valamelyik megbízott személye ellen kifogás merül fel,

f) ha a tényállás megállapítása körül nehézségek merülnek fel,

g) ha kétely merül fel arra nézve, hogy az ügy lovagias úton elintézhető-e?

h) ha az ügy békés úton való elintézését nem tárgyi, hanem személyi okok gátolják,

i) ha az érdekelt nem tudja megítélni, kihívhatja-e ellenfelét?

A b. ü. választmány véleményét a megbízottak egyénileg, vagy közös megállapodás alapján is kérhetik. A választmány tanácsáért erkölcsileg vállalja a felelősséget, annak követése azonban nem kötelező. A választmány egyes tagjának a tanácsa privát jellegű, amelyért a választmány, mint erkölcsi testület a felelősséget nem vállalhatja. A hivatalból nyújtott tanács a b. ü. választmány összes tagjainak mérlegelésén és határozatán alapul.

9. A b. ü. választmány a következő tanácsokat nyújthatja, például:

a) A b. ü. választmány az ügy békés elintézését tanácsolja (következik az okfejtés) oly módon, hogy (következik a békés elintézés formulája).

b) A b. ü. válaszmány a Becsületügyi Szabályzat Függelék A) fejezet I. cikkelyébe előírt jelentés megtételét javasolja (következik a rövid okfejtés).

c) A b. ü. válaszmány a Becsületügyi Szabályzat Függelék A) fejezet I. cikkelyében előírt jelentés megtételét javasolja s egyben célszerűnek tartja, ha X önön maga ellen egyuttal a b. ü. vizsgálat megindítását kérelmezné (következik a rövid okfejtés).

d) A b. ü. válaszmány úgy véli, hogy lovagias elégtételt igénylő sértés nem történt, amennyiben (következik a rövid okfejtés) s erre való tekintettel tanácsolja, hogy a megbizottak jelentsék ki, sértés nem forog fenn, mely nyilatkozattal az ügy végérvényesen befejezettnek volna tekintendő.

e) A b. ü. válaszmány nézete szerint X részéről elszenvedett sérelem orvoslását szolgálati útra kellene terelni (vagy X részéről elszenvedett igazságtalanság a polgári eljárás tárgya stb.) mivel (következik az okfejtés). Ennélfogva tanácsolja, hogy a megbizottak jelentsék ki, az ügy lovagias elintézésre alkalmatlan.

MÁSODIK RÉSZ.

A kardpárbaj.

A kardpárbajnak két neme van:

- a) kardpárbaj szúrás nélkül és
- b) kardpárbaj szúrással.

Minden másnemű fegyver, tehát a vitor is, a rendkívüli párbajok sorába tartozik és mindenki által joggal visszautasítható.

Kisebb sértéseknél szúrás nélkül, súlyosabb sértéseknél szúrással szokás párbajt vívni.

Mindkét nemű kardpárbaj szabályai kevés eltéréssel azonosak.

Kardpárbaj szúrás nélkül.

A párbaj színhelyére érve az ellenfelek, segédek, orvosok kölcsönös udvariassággal üdvözlik egymást. Az ellenfelek a részükre kijelölt helyiségbe távoznak, hol levetkőznek és az előírt védőkötésekkel láttatnak el.

A párbajt a legidősebb segéd vezeti, de célszerűbb a kortól függetlenül a vívásban leggyakorlottabb és a párbajvezetés terén esetleg tapasztalokkal bíró segédet a párbaj vezetésére felkérni. Ugyanis a párbaj szabályszerű lefolytatásához egyedüli biztosíték egy erélyes, ügyes és gyakorlott vezetősegéd. Ha a segédek között ilyen nincs, célszerű közös megegyezés alapján egy hivatásos vívómestert felkérni a mérkőzés technikai vezetésére. Ilyenkor a legidősebb segéd olvassa

fel a párbajfeltételeket, eszközli az utolsó békéltetési kísérletet és végül ő teszi meg a kijelentést, hogy a sértett becsület lovagias úton elégtételt nyert. A vívómester kizárólag a mérkőzés technikai részét vezeti.

A vezetőségéd a viadal összes előkészítő rendelkezéseit intézi. Kijelöli krétával a felállítási helyeket, meggyőződik az ellenfelek és az orvosok készenlétéről, az összes segédek jelenlétében megvizsgálja a fegyvereket, azok élesítési módját, nem-e csorbák, tájékozik a mérkőzés utáni esetleges kibékülési esélyekről és azok formáiról, általában nagy felelősséggel járó tisztségének teljes tudatában terjedjen ki figyelme minden legkisebb részletre is.

Ezután a segédek a vezetőségéd figyelmeztetésére az ellenfeleket a viadal színhelyére kísérik és kijelölt helyeikre felállanak. A felállítási helyeket úgy kell kijelölni, hogy az ellenfelek, ha a vívóállást fölveszik, kardhegyeik között még egy méter távosság legyen. Az ellenfelek ing nélkül mérkőzzenek.

A vezetőségéd megteszi utolsó békéltetési kísérletét, komoly, de rövid formában. Az ellenfeleket figyelmezteti, hogy csak egy szóval felelhetnek: igen, vagy nem. Ezzel elejét veszi esetleges sértő vagy kihívó szellem sziporkáknak. Egy ízben a békéltetési kísérletnél az egyik fél így felelt: „Majd ha a mérnök úr fülét felszedhettem a földről.” Természetesen a vezetőségéd által rendre-útasításban lett része. Ki kell jelenteni: „Az urak egy szóval felelhetnek csak: igen vagy nem”.

Ezután a vezetőségéd egy előre kikészített papírszeletről szószerint felolvassa a párbaj feltételeit és figyelmezteti a feléket, hogy azokhoz alkalmazkodni becsületbeli kötelességük.

Erre külön-külön mindegyik fél becsület-szavát veszi, hogy az „állj“ vezényszóra a mérközést feltétlenül és azonnal abba hagyja. Ily módon ismétlik: „Becsületszavamra kijelentem, hogy az állj vezényszóra a mérközést azonnal abba hagyom.“

Majd ismerteti azokat a vezényszavakat, amelyeket a mérközés folyamán használni fog. Sorrend: Vigyáz! Vívni állás! Rajta!

Erre a vezetőségéd, ki fejjéddel, mellvédővel, vívókeztyűvel és tompa vívókarddal van ellátva, a vívók közé lép és utolsó figyelmeztetőként fenhangon kérdezi: „Készen vannak az urak?“ Igenlő válaszra parancsolja: „Kardokat átadni!“

Az immáron megvizsgált és sublimálttal lemosott kardokat markolatuknál fogva a segédek átadják. Az ellenfelek sétakeztyűt viselhetnek, de vívókeztyűt nem. Legcélszerűbb a tenyeret begyantázni és keztyű nélkül mérközni.

A vezetőségéd még mindig a mérközők között állva vezényli: Vigyázz! Erre az ellenfelek tisztelegnek. Majd következik: Vívni állás! Ennek megtörténte után, az utolsó pillanatban visszaugorva harsány hangon vezényli: „Rajta!“

A segédek viadal közben teljes csendben, feszült figyelemmel kísérik a mérközést és

mihelyt észreveszik, hogy a kardok egyike tetet ért, harsány hangon „Allj”-t vezényelnek és ha kell, életük veszélyeztetése árán is a viadal folytatását meg kell akadályozniok.

Legtöbbnyire az első összecsapás után rögtön megtörténik a sebesülés. A vezetősegéd tehát jól teszi, ha akár történt sebesülés, akár nem, az első összecsapás után a feleket megállítja. Ezzel csillapítja a mérkőző felek idegességét és biztosítja magának a mérkőzés vezetését. Allj vezényszó után a kardokat azonnal a segédek ismét átveszik. Az ellenfelek helyeikre állnak vissza. Az orvosok átvizsgálják felüket. Az esetleg elhajtított pengéket ismét ki kell egyenesíteni és újra szublimátos vattával letörölni. Az első „tűzkeresztségen” átesett felek, ezen egy-két perc alatt megnyugodnak, szívverésük már nem oly gyors és a tapasztalat szerint, az újra szabályszerűen megindított harcnál sokkal nyugodtabban viselkednek. A vezetősegéd ily módon a vezetést kézben tarthatja és biztosítékot talál minden esetleges kilengés ellen.

Viadal közben mindkét fél azt teheti, amit a vívás szabályai és párbajkodexek megengednek. Rárohanni az ellenfélre, úgy hogy test a testen legyen, vagy következetesen gyáván hátrálni, harcközben kiabálni, bal kézzel hadonászni, vagy azzal vágást kivédeni, a kardot két kézre fogni, vagy a jobb kézből a bal kézbe átvenni, az ellenfelet puszta kézzel megragadni, lefegyverzett vagy elesett ellenfelet tovább támadni sohasem

szabad. A vezetőségéd ilyen esetben azonnal szüntesse be a viadalt.

Szűrni csak akkor szabad, ha az a feltételekben bennfoglaltatik. Aki a tilalom ellenére szűr, az gyilkossági kísérletet követ el. Aki szűrással öl, az közönséges gyilkos.

Ha valamelyik fél megsebesül, a párbaj azonnal félbeszakítandó. Csak igen gyakorlott szem veszi észre azonnal a sebesülést. Azért tanácsos még csak látszólagos sebesülés esetén is a feleket megállítani. A legszigorúbb feltételű kardpárbajnál is, mihelyst a penge testet ér, a mérközést a vezetőségéd szüntesse be. A gyors orvosi vizsgálat után, vagy sebesülésnél kezelés után, ha az orvosok megállapítják a harcképességet, a viadal folytatandó.

Ezzel az elővigyázatos eljárással elkerüljük azt, hogy csak több vérző seb után állítja meg a vezetőségéd a párbajt.

A harcképtelenséget az orvosok állapítják meg, a segédek az orvosok véleményét kötelesek mindenkor elfogadni és az orvosi vélemény alapján határozatukat kihirdetni.

Ha az ellenfelek az „Állj“ vezényszó után nem hagynák abba a mérközést, a vezetőségéd és a segédek még életük kockáztatása árán is a viadalt be kell hogy állítsák. A párbaj beszüntetendő és az esetről részletes jegyzőkönyvet kell felvenni.

Ez esetben is a vezetőségéd erélyes, gyors és határozott, ha kell drasztikus fellépésétől függ minden. Volt eset, hogy a vezetőségéd, a már az „Állj!“ után vagdalkozó és sebesült dühöngőt, csak egy a fejére irányított

hatalmas kardvágással tudott észhez téríteni. Ne feledjük, hogy a segédek, de különösen a vezetőség a viadal vezetését illetőleg becsületükkel felelősek mindenért, ami a párbajnál történik. Minden szabályellenesség ő reájuk háramlik vissza.

Félbeszakított párbajt a vezetőség ne azonnal, de egy igen rövid szünet után indítson újra meg. Ezzel a felek egy kis pihenőhöz jutnak. Előre való megállapodás esetén lehet kimondott szünetet is elrendelni, de az sohasem legyen 10 percnél hosszabb.

Súlyosabb sérülés esetén, a sérültet az orvosok és segédek támogatása mellett az orvosi kezelőhelyhez kísérik, — ilyenkor a párbaj szertartásos befejezésétől el kell tekinteni. De könnyebb sérülés esetén, midőn a két ellenfél a porondon marad, a vezetőség az összes segédek nevében a határozatot kihirdeti. Talán így:

„Uraim! Az önök között felmerült lovagias ügyben, a megsértett becsület lovagias úton elégtételt nyert. Miután az orvos urak a harcképtelenséget megállapították, a párbajt befejezettnek nyilvánítom ki.“

Ezután következik a kölcsönös tisztelgés. Miként már említve lett, a segédek még a párbaj megkezdése előtt tájékozódjanak, vajjon az ellenfelek a viadal után kibékülni szándékoznak-e. A mérkőzés után, midőn a kedélyek lecsillapodtak, ezt újra meg kell kísérelni. Bizonyára több eredménnyel fog jární, mint a viadal előtt. A kibékülést lehetőleg tapintatosan és hathatósan elő kell segíteni, de felesleges erőszakolni. Ezt ter-

mészetesen a sértőnél kell főleg kezdeményezni. Legtöbbször a sértetlenül maradt fél fog hajlandóságot mutatni a békülékeny közeledésre. A kibékülés mindnégy segéd jelenlétében, lehetőleg ünnepélyes keretekben történjék meg.

Ha az egyik fél a párbajban elesik, a segédek erről haladéktalanul tegyenek az illetékes hatóságnak jelentést. A holttest érintetlenül, ugyanazon helyen és helyzetben hagyandó, míg a hatóság a helyszíni szemlét nem ejtette meg.

Az életben maradt fél segédei kíséretében személyesen jelentkezzék kihallgatás végett az illetékes hatóságnál.

A kibékülés után a segédek visszavonulnak és megszerkesztik a jegyzőkönyv második részét. A sebesülés mikéntjét lehetőleg az orvos diktálja be szakszerű orvosi kifejezésekkel. Ezután az összes segédek a jegyzőkönyvet aláírják.

Kardpárbaj szúrással.

A kardpárbaj, melynek előre jegyzőkönyvileg megállapított feltételei között a szúrás is meg van engedve, ugyanúgy folytatódik le, mint a szúrás nélküli kardpárbaj. A különbség csak az, hogy ez esetben viadal közben nemcsak vágni, hanem szúrni is szabad.

A kardpárbajt szúrással csak igen súlyos sértések esetén szokás megállapítani.

Ez esetben a kardok egyformán hegyezve legyenek.

Szúrás által történt sebesülés esetén a

párbaj folytatását a vezetőségéd csak az orvosok, az összes segédek és a megsebesült fél beleegyezésével rendelheti el. Szűrés esetén ugyanis, rendszerint csak a megsebesült fél tudja helyesen megítélni, hogy harc-képesnek érzi-e magát, vagy sem.

HARMADIK RÉSZ.

A pisztolypárbaj.

El nem vitatható tény, hogy az összes párbajnemek közül a pisztolypárbaj a legveszélyesebb. Ezért csak igen súlyos harmadfokú sértések esetén szokás meghatározni. Mindazonáltal nem fogadható el az a tévesen kifejlődött nézet, hogy bizonyos sértéseket (tettlegességeknél) csak pisztolypárbajjal lehet elintézni. Sőt, megállapítható, hogy a pisztolypárbajok legtöbbszörre sebesülések nélkül játszódnak le. Viszont ez egy harcképtelenségig, nehéz lovassági kardokkal, bandage nélkül, megengedett szúrással vívott kardpárbajnál nem fordulhat elő. A kard éle elé kiállani nem kevesebb bátorság kell, mint a pisztolycsövével szembe nézni. Különösen ma, midőn a különböző töltési szokásoknál a pisztolypárbajok igazán problematikus eredményűek. Komoly ügyekben tehát sokkal inkább ajánlható a súlyos feltételű kardpárbaj, hol biztosan sebesülés fog történni, semmint a nagyon kétes kimenetelű pisztolypárbaj.

A sértett fél joga a fegyverválasztás. A sértő tehát nem kívánhat pisztolyt, ha a sértett kardot választott.

A megengedett pisztolypárbajoknak hét nemét ismerjük. Ezek közül Magyarországon csak kétféle pisztolypárbajt szokták használni. És pedig:

a) Pisztolypárbaj előnyomulással.

b) Pisztolypárbaj szilárd állásponttal és szabad lövéssel.

Ezen a helyen csak a két megnevezett pisztolypárbaj szabályait ismertetem.

A többi pisztolypárbajnemek: Pisztolypárbaj szilárd állásponttal. Pisztolypárbaj jelre. Pisztolypárbaj vezényszóra. Pisztolypárbaj megszakított előnyomulással. Pisztolypárbaj egyenközű vonalakon.

Ezentúl vannak a kivételes párbajok. A vitórön kívül a pisztolypárbaj legrövidebb távolságról, csak egy megtöltött fegyverrel zsebkendővégről való lövéssel, lóháton, menetközben párhuzamos vonalakról, korlátlan közeledési joggal, revolverrel, puskával, karabéllyal, stb. Ezek természetesen mindenki által itt Magyarországon joggal visszaautasíthatók.

A pisztolypárbajoknál általánosan érvényes szabályok:

A két ellenfél közti távolság sohasem lehet kevesebb, mint 15 lépés és sohasem lehet több 50 lépésnél.

Három golyóváltásnál többet meghatározni nem lehet.

Pisztolypárbaj simacsövű és vontacsövű pisztolyokkal egyaránt vívható. Kevésbé súlyos esetekben a vontacsövű pisztolyokat mellőzni kell.

Legfontosabb körülmény a pisztolypárbajoknál a pisztolyok töltése.

Sajnos, ezen a téren oly súlyos visszaélések történnek, — legtöbbszörre hozzá nem ér-

tésből és tájékozatlanságból — hogy hovatovább ezek a közszájon forgó hamis nézetek, az egész pisztolypárbaj intézményét diskreditálni lesznek képesek.

A párbajsegédek becsületükkel felelnek a pisztolyok szabályszerű megtöltéséért. Megtörtént, hogy egy katonatiszt rendfokozatát vesztette el, mert túlzott humanitásból tűrte, hogy segéd társai szabályellenesen töltsék meg a párbajpisztolyokat. Minden ilyenféle javaslatot tehát a leghatározottabban vissza kell utasítani. A lőpor adagolásától, a lőpor fojtásától, a golyó elhelyezésétől és megfelelő nagyságától, a gyutacs feltevésétől sok minden függ. A pisztolyok töltését csak teljes hozzáértéssel lehet eszközölni. Azért tehát a legcélszerűbb ezzel egy katonai fegyvermestert megbízni. A töltés mind a négy segéd jelenlétében és gondos ellenőrzése mellett, már a párbajt megelőzően történjék meg zárt helyiségben. Töltés után a pisztolyokat elhelyezzük a tokba és a segédek pecsétgyűrűikkel pecsételjék le a tok nyílását. A párbaj színhelyén meggyőződünk a pecsétek sértetlenségéről. A pecsétek eltávolítása után a pisztolyokat kivesszük és az ellenfeleknek az utolsó pillanatban átadjuk. Az ellenfelek előtt a pisztolyok teljesen ismeretlenek legyenek.

Mindig előre kell megállapítani, hogy hány golyóváltás történjék. illetve hányadik golyóváltás után akár sebesülés nélkül fejeződik be a viadal.

Könnyebb sebesülés esetén a párbaj a megállapított golyóváltás számáig folytat-

ható, de csakis a sebesült és segédeinek beleegyezésével.

A párbaj színhelyét, az ellenfelek felállítási helyét a segédek közös megállapodással jelölik ki. Véleményeltérés esetén sorshúzás dönt.

Legcélszerűbb egy katonai lovardában, ennek hiányában egy erdőtisztáson a mérkőzést lefolytatni.

A fő, hogy egyik félre se képződjék sem előny, sem hátrány. Ezért is a segédek, (de főleg a vezetőségéd) becsületükkel felelnek.

Ha az egyik fél valamely golyóváltásnál megsebesült, az ellenfélnek mindaddig helyén kell maradnia, míg a megsebesült félnek ugyanazon golyóváltásban lövésjoga van.

Az úgynevezett „csütörtök“, azaz ha a pisztoly a lövés pillanatában nem sül el, rendszerint lövésszámba megy. Meg lehet azonban állapítani, hogy a „csütörtök“ nem számít lövésnek, ezt azonban lehetőleg melőzzük, mert mindig kellemetlen bonyodalmakra ad okot. Mindenesetre tartalék gyuta-csokról kell gondoskodni.

Az ellenfelek bármelyikének jogában áll ellenfelére nem lőni. Ezt a titkát azonban senkivel sem közölje.

A levegőbe való lövést kerülni kell. Lehet célzás nélkül az ellenfél irányába elsütni a fegyvert.

A vezetőségéd másodperces órával legyen felszerelve. Az orvosok szerelékeiket készítsék elő.

Két koci (autó) a párbaj színhelyén feltétlenül kéznél legyen.

Pisztolypárbaj előnyomulással. (Avance.)

A párbaj színhelyén az ellenfelek, segédek, orvosok, kölcsönös udvariassággal üdvözlik egymást. Az ellenfelek nem érintkezhetnek. Pontos megjelenés. A várakozási idő maximuma egy fél óra.

A párbajt a legidősebb segéd vezeti. De célszerűbb ezt korra való tekintet nélkül, a gyakorlattal bíró úrra bízni. Ha nincs megegyezés, a sors dönt.

A kijelölt vezetősegéd gyorsan és erélyesen intézkedik, a segédtársai álljanak rendelkezésére.

Legelső sorban megejti a békéltetési kísérleteket, mint a kardpárbajnál. Legtöbbször eredménytelenül.

Majd kijelöli a feltételek szerinti távolságokat. Kijelöli a 40 lépés távolságnyi két végpontot. Majd onnan a lövonalon befelé a korlátpontokat 10 lépésre. Ezen pontokat sétabotokkal, zsebkendőkkel, kalapokkal meg kell jelölni.



A segédek sorsot húznak a felállítási hely felől. Mindkét fél becsületszavára kijelenti, hogy nincs nála oly kemény tárgy, mely alkalmas volna a lövedék behatolását megakadályozni.

Legcélszerűbb a zsebeket (órát, tárcát, fényképeket stb.) teljesen kiüríteni. Gallért, nyakkendővel levetni és a kabát gallérját felgyürni. (Célpont megnehezítés!)

Megegyezés szerint kalapot le lehet tenni, vagy feltenni.

A vezetőségéd erre feltöri a pisztolyok pecsétjeit. Sorshúzás dönt a választáshoz. A fiatalabb segédek átveszik a pisztolyokat.

Erre a vezetőségéd vezényli:

Uraim, felállani!

Mindenki a vázlat szerinti helyére siet.

A vezetőségéd felolvassa egy előre kikészített céduláról a jegyzőkönyvileg előre megállapított párbajfeltételeket. Majd így szól: „Uraim, most hallották a segédek által megállapított és önök által is jóváhagyott párbajfeltételeket. Jelentsék ki becsületszavukra, hogy azokat pontosan be fogják tartani.“

Erre egyenkint felelik:

„Becsületszavamra fogadom, hogy az előírt párbajfeltételeket be fogom tartani.“

Most ismét a vezetőségéd szól:

„Uraim, figyelmeztetem önöket, hogy becsületükkel kötelezvék, az általam adandó „előre“ vezényszó előtt nem lőni.“ Harsány hangon vezényli:

„Fegyvereket átadni!“

Erre a leeresztett sárkányú pisztolyokat a segédek átadják a helyükön álló ellenfelek-

nek. A pisztolyokat lefelé tartott csőtorkolattal kell tartani. A vezetőségéd utolsó figyelmeztetőként kérdezi:

„Készen vannak, uraim!”

Majd rögtön utána határozott hangon vezényli:

„Előre!”

Az „Előre” vezényszó elhangzása után a vívófelek felhúzzák pisztolyaik sárkányát s felfelé tartott csőtorkolattal egyenes vonalban, tetszés szerint közeledhetnek egymás felé. Menetközben, ha tetszik, megállhatnak, célozhatnak és lőhetnek, vagy anélkül, hogy lőttek volna, tovább is nyomulhatnak, de csak a korlátjelig, ahol feltétlenül megállani kötelesek. A barriéres-t túllépni sohasem szabad.

A vívófelek ennél fogva akkor és onnan lőhetnek, amikor és ahonnan jónak látják. Lőhetnek tehát felállítási helyükről minden közeledés nélkül, esetleg közeledhetnek a korlátjelen belül, annak bármely közbeeső pontjáról, sőt egészen a korlát mellől is lőhetnek.

Aki célozni és löni akar, annak meg kell állania.

Menetközben sem célozni, sem löni nem szabad. Az ellenfelet sohasem lehet kényseríteni, hogy ő is közeledjék.

Ha valamelyik fél már tüzelt, az illetőnek ugyanazon a helyen, ahonnan lőtt, meg kell állnia és az ellenfél lövését mozdulatlanul bevárnia. Utóbbi a lövésre adott idő alatt még tovább előnyomulhat.

Az idő, melyben mind a két lövésnek es-

nie kell, a segédek által a jegyzőkönyvben meghatározottat. A másodperceket a vezetősegéd hangosan számítani köteles.

A legtöbb esetben 20—30 másodpercnyi lövési időt szokás megállapítani, de egy percnél hosszabb sohasem legyen. Kulcs a lövési idő megállapításához: 5 másodperc, plus annyi másodperc, ahány lépésnyire van a korlát a felállítási helytől.

A megállapított lövési időben mind a két lövésnek esnie kell. Aki az időt elmulasztotta, az elvesztette jogát a lövéshez.

Másodszori golyóváltásnál értelemszerűen az eljárás marad ugyanaz.

A viadal befejeztével a vezetősegéd, hasonlóan, mint a kardpárbajnál, ünnepélyesen kijelenti, hogy a sértett becsület lovagias elégtételt nyert.

Megzavart párbajt 24 órával elhalasztunk.

A viadal befejezése után a békéltetési kísérleteket kell bevezetni. Elősegíteni, hathatósan támogatni, de nem erőszakolni.

Kölcsönös udvarias üdvözlések után a viadal szinteréről eltávoznak az ellenfelek segédek és orvosaik kíséretében.

A segédek egy előre megállapított helyen még aznap találkoznak, hogy a jegyzőkönyv második részét megszerkesszék.

Pisztolypárbaj szilárd állásponttal és szabad lövéssel

Ez a pisztolypárbaj ugyanolyan módozatok között nyer lebonyolítást, mint az előbbi, a következő eltérésekkel:

Az ellenfelek 25—30 lépés távolságra hát-

tal állítatnak fel egymással, a vezetőség által kijelölt helyeikre.

A becsületszóval megerősített ígéret kivétele után, a vezetőség kihirdeti: „Uraim! figyelmeztetem önöket, hogy csakis a „Vigyázz“ vezényszavamra fordulhatnak meg és a „Tüzelni“ vezényszavamra lehet a pisztoly sarkányát felhúzni és 15 másodpercen belül mindenki helyből tetszésszerű időpontban tüzelhet!“

A fegyverek átadása után, miután a segédék helyeikre visszatértek, a vezetőség hársány hangon egymásután vezényli:

„Készen vannak, uraim!“

„Vigyázz!“

„Tüzelni!“

Ezután hangosan számolni kezd, az előre megállapított lövési időig. Egy, kettő, három, stb. A lövési idő a jegyzőkönyvben előre állapíttatik meg, és nem lehet hosszabb egy fél percnél, vagy rövidebb 8 másodpercnél. Aki a lövési idő letelte után lő, megsérti a párbajszabályokat.

Másodszori golyóváltásnál, ha a párbajozók egyike sem sérült meg, a harc megújítását a vezetőség értelemszerűen ugyanolyan eljárás mellett bonyolítja le.

A párbaj befejezését illetőleg ugyanazon szabályok tartandók szem előtt, mint az előbb leírt pisztolypárbajnál.



NEGYEDIK RÉSZ.

Becsületügyi bíraskodás.

Az alant felsorolt becsületügyi bíróságok határozatát csak azon esetben lehet kikérni, ha az érdekeltek nem tényleges vagy tartalékos tiszttek. Hivatásos tiszttek és tartalékos tiszttek csak fegyverbírósági döntés kikérésébe egezhhetnek bele. Mihelyst az egyik fél hivatásos vagy tartalékos tiszt, a D—1 jelzésű katonai szolgálati könyv, a Becsületügyi Szabályzat erre vonatkozó határozványait kell szem előtt tartani.

A becsületbíróság.

Becsületbíróság alatt értjük azt a független bíróságot, mely valamely becsületügyben kifogásolt egyén erkölcsi minősítése felett döntő érvénnyel ítél.

Becsületbíróságnak csak akkor van helye, ha valamely becsületügyben akár a kihívó, akár a kihívott párbajképességét az ellenfél vagy annak segédei kétségbe vonják.

Ha valamely fél segédei a becsületbíróságot felajánlják, az ellenfél segédei azt vissza nem útasíthatják.

A becsületbíróság az ellenfelek részéről szabadon választható két-két egész hat-hat becsületbíróból áll.

Becsületbírákul csak komoly, tapasztalt, elismert tekintélyű és feddhetlen jellemű férfiak választhatók.

A becsületbiróság tagjait, az érdekelt felekkel való megállapodás után, a segítők kéri fel. A becsületbirósági tisztség elvállalása sohasem kötelező s azt mindenki indokolás nélkül vissza is útasíthatja.

A becsületbirák neveit és társadalmi állását mindkét fél segítői egymásnak kölcsönösen bejelenteni kötelesek.

A becsületbiróságot a segítők erre vonatkozó jegyzőkönyvi határozatának keltétől számítandó 24 óra alatt össze kell hívni.

Az összehívást a becsületbiróság legidősebb tagja eszközli, pontosan meghatározva az időt és helyet, ahol a becsületbiróság összeül.

A segítők a becsületbiróság elé terjesztendő kérdést közös megegyezéssel állapítják meg. A kérdés rövid, egyszerű és világos legyen s mindenkor jegyzőkönyvbe foglaltassék.

Az ellenfelek a becsületbiróság összeülése előtt írásbeli nyilatkozatot kötelesek a segítőknek átadni, hogy a becsületbiróság ítéletét feltétlenül elfogadják s magukra nézve kötelezőnek ismerik el. A nyilatkozat megtagadása egyértelmű a becsületbiróságtól való visszalépéssel s illetőleg a lovagias elégtétel megtagadásával.

A becsületbiróság tagjai összeülvén, elnököt és jegyzőt választanak. A becsületbiróság elnöke, a becsületbirák által ajánlott tekintélyes férfiak közül, titkos szavazás útján és abszolút többséggel választandó. Elnököt ajánlhat minden becsületbiró.

Abszolút többség hiányában, a két leg-

több szavazatot nyert elnökjelölt közül ismét titkos szavazással történik a választás. Ha a szavazatok egyenlők lennének, a szavazás még kétszer ismételhető s ha a harmadik szavazásnál sem volna eredmény, a két jelölt közt sorshúzás dönt.

A becsületbiróság jegyzője mindenkor a becsületbirák legfiatalabb tagja.

A becsületbiróság ülései zártak s azokban az elnökön és becsületbirákon kívül senki sem vehet részt.

Az érdekelt felek — amennyiben annak szüksége fennforog — a becsületbiróság előtt egy-egy segéd által képviseltetik magukat.

A becsületbiróság ülései zártak s azokban az elnökön és becsületbirákon kívül senki sem vehet részt.

Az érdekelt felek — amennyiben annak szüksége fennforog — a becsületbiróság előtt egy-egy segéd által képviseltetik magukat.

A becsületbiróság a megalakulástól számítandó 24 óra alatt érdemleges tárgyalásait megkezdeni, a szükséghez képest tanukat is kihallgatni s mielőbb ítéletet hozni köteles.

A tanuságtétel kétféleképp történhetik: személyesen vagy írásban, de mindig becsület-szóra. Az elnök erre a tanukat előzőleg figyelmeztetni köteles.

Ha valamelyik tanunak, akire hivatkozás történt, abban a városban vagy községben, ahol a becsületbiróság összeül, állandó lakása nem volna, vagy pedig onnan messze laknék, a becsületbiróság a tanu vallomását írásban is elfogadhatja. Ha ellenben a becsületbiróság a tanu megjelenését okvetlen

szükségesnek találná, a tanu — a fél költsé-
gére, aki reá hivatkozott — meghívandó,
megjelenésre azonban sohasem kényszerít-
hető.

A becsületbiróság tárgyalásai a távollevő
tanu megérkezéséig felfüggesztendők. Az ily
halasztás mindazonáltal lehetőleg elkerü-
lendő.

A becsületbiróság tagjai, a felek képvise-
lőihez és a tanuhoz az elbírálandó becsület-
ügy érdemére nézve akármilyen kérdést in-
tézhetnek, amelyekre válaszolni lovias kö-
telessék.

Viszont a becsületbírák becsületükkel van-
nak kötelezve, hogy az ítélkezésükre bízott
ügyet s a tárgyalás részleteit szigorú titok-
ban tartják. Birósági ülésen kívül az ügy-
ről bárhol is nyilatkozni vagy azt egymás-
közt bárminemű megbeszélés vagy vita tár-
gyává tenni feltétlenül tilos.

A becsületbiróság az ügy alapos és min-
den irányban kiterjedő megvizsgálása és a
becsületbírák egyenkint megokolt szavaza-
tai alapján, szavazattöbbséggel hozza meg
ítéletét.

Szavazategyenlőség esetén az elnök szava-
zata dönt. Az ítéletet, mely sohasem indo-
kolandó, az elnök és az összes becsületbírák
két példányban aláírják s miután azt az el-
nök az érdekelt felek képviselői előtt élőszó-
val kihirdette, mindkét félnek írásban is ki-
adja.

A becsületbiróság ítélete döntő erővel bír
és így sohasem felelbezhető.

A becsületbiróság tárgyalásairól mindenkor jegyzőkönyv vezetendő, amelyet ítélethozatal után az elnök és az összes becsületbirák aláírnak, lepecsételnek és megőrzés végett az elnöknek átadnak.

A jegyzőkönyv nyilvánosságra nem hozható.

Minta:

Jegyzőkönyv

felvétellett A. B. és C. D. urak becsületbeli ügyében.

Az alulirott becsületbiróság az eléje terjesztett ügyet behatóan megvizsgálta és egyhangúlag kijelenti, hogy C. D. úr elégtételadási képességéhez semmi kétség sem fér.

B. 1922 augusztus 1-én.

P. P.

S. N.

R. T.

Z. W.

A. A.

elnök.

A párbajbiróság.

Párbajbiróságnak nevezzük azt a független bíróságot, mely valamely becsületügy elintézésére kiküldött segédek véleménykülönbsége esetén, a békés vagy fegyveres elintézés elvi kérdésében döntő érvénytelit.

Ha valamelyik fél segédei a párbajbiróságot felajánlják, az ellenfél segédei azt vissza nem utasíthatják.

A párbajbiróság a segédek részéről szaba-

don választható egy-egy párbajbíróból és egy elnökből áll, akit a párbajbírák közös megegyezéssel vagy sorshuzás útján választanak.

Párbajbírákúl csak komoly, tapasztalt, elismert tekintélyű és feddhetetlen jellemű férfiak választhatók.

A párbajbíróság tagjainak fölkérése, a párbajbíróság összehívása és ítélkezése éppúgy törénik, mint a becsületbírószágnál.

A segédek, a párbajbírószág elé terjesztendő kérdés támogatására, mellékelni kötelesek a becsületügy tárgyalásáról fölvett jegyzőkönyveket, hogy a párbajbírák világosan lássák, mi a sértés tényálladéka.

A segédek, a párbajbírószág összeülése előtt írásbeli nyilatkozatot kötelesek adni, hogy a bírószág ítéletét feltétlenül elfogadják s magukra nézve kötelezőnek ismerik el. A nyilatkozat megtagadása egyértelmű a párbajbírószágtól való visszalépéssel, illetőleg a lovgias elégtétel megtagadásával.

A párbajbírószág ülése zárt s abban csak a bírószág tagjai vehetnek részt.

A párbajbírószágnak a megalakulástól számítandó 24 óra alatt feltétlenül ítéletet kell mondania. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt. Az ítéletet, mely sohasem indokolandó, a bírószág írásban, két példányban adja ki s az elnök élőszóval kihirdeti.

Az ítélet döntő erővel bír s nem felebbezhető

Minta:

Jegyzőkönyv

felvételű N. S. és G. H. urak közötti lovagias ügyben.

Az alulírott párbajbírótság az eléje terjesztett ügyet részletes és alapos vizsgálat tárgyává tette. Egyhangúlag a következőképpen határozott: Az előbb megnevezett két úr közötti lovagias ügy csak fegyveres úton intézhető el.

Zs. 1922 augusztus hó 5-én.

R. S.

Z. L.

S. C.

elnök.

A fegyverbírótság.

Fegyverbírótság alatt azt a független bírótságot értjük, mely a segédek között fölmerült véleménykülönbség esetén, a párbajnál használandó fegyverek, a párbajfeltételek s pisztolypárbajoknál a távolság kérdésében döntő érvennyel ítél.

Ha valamelyik fél segédei a fegyverbírótságot felajánlják, az ellenfél segédei — amennyiben ez az ajánlat a sértett fél jogait nem érinti — azt vissza nem utasíthatják.

A fegyverbírótság a segédek részéről szabadon választható egy-egy fegyverbíróból és egy elnökből áll, akit a fegyverbírák közösen megegyezéssel, vagy sorshúzás útján választanak.

Fegyverbírákúl csak komoly, tapasztalt,

elismert tekintélyű és feddhetlen jellemű férfiak választhatók.

A fegyverbírákra s a fegyverbírótság tagjainak fölkérésére, összehívására és ítékezésére nézve a párbajbírótság vonatkozó szabályai irányadók.

A fegyverbírótság ítélete döntő erővel bír s így meg nem felelbezhető.

Minta:

Jegyzőkönyv

felvétel az A. B. és C. D. urak közötti ügyben.

A fegyverbírótság azon véleményen van, hogy a jelen esetben két golyóváltás sima, új pisztolyokból elegendő.

B. 1922 augusztus hó 1-én.

L. D.

R. E.

K. K.
elnök.

ÖTÖDIK RÉSZ.

Kivonat a katonai Becsületügyi Szabályzat fontosabb rendelkezéseiről, amelyekre lovas ügyek elintézésénél figyelemmel kell lenni.

A becsületügyi eljárás célja és tárgya.

1. §.

A becsületügyi eljárás célja úgy a tisztí állás közös becsületének, mint az egyes tisztek (tisztjelöltek) becsületének megóvása és épségben tartása.

A becsületügyi eljárás tárgyát oly cselekmények és mulasztások képezik, amelyek a tisztí állás becsületéről alkotott fogalmakkal és az egyes tisztek (tisztjelöltek) becsületével annyira ellentétben állanak, hogy kérdésessé válik, vajjon az illető tiszt (tisztjelölt) a tisztí állás közös becsületének és a szolgálat érdekeinek csorbítása nélkül rendfokozatában meghagyható-e?

Kisebb jelentőségű eltévelyedések fegyelmi úton torlandók meg.

2. §.

A becsületügyi eljárásnak a honvédség és a m. kir. csendőrség kötelékébe tartozó tényleges és nem tényleges állományú tisztek és tisztjelöltek vannak alávetve.

E szabályzat rendelkezései a tartalékos hadapródjelöltekre nem alkalmazhatók. A

tartalékos hadapródjelöltek ellen becsületügyekben az egyévi önkéntesekre nézve fennálló szabályok szerint kell eljárni. A tisztigyűlés számára az előadást ily esetben a csapatparancsnok által kijelölendő bizottság szerkeszti, mely három tisztből és pedig lehetőleg egy törzstisztből, egy századosból és egy alantos tisztből álljon.

A becsületügyi eljárás általában.

5. §.

A becsületügyi eljárás magában foglalja:

1. a becsületügyi választmány által megajtendő vizsgálatot,
2. a tisztí gyűlést,
3. a végtárgyalást a becsületügyi tanács előtt, valamint
4. a tárgyalást a becsületügyi felebbezési tanács előtt.

A becsületügyi eljárás azzal a nappal kezdődik, amelyen a parancsnok a becsületügyi vizsgálat megejtését elrendelte.

A becsületügyi eljárás azzal a nappal ér véget, amelyen a becsületügyi tanács (becsületügyi felebbezési tanács) határozata hatályba lép, illetőleg amelyen a tisztí gyűlés azon határozata, mely szerint a becsületügyi tanács egybehívása mellőzendő, kihirdetett. Ha a becsületügyi választmány a tisztí gyűlés mellőzését javasolta s a parancsnok ehhez hozzájárult, akkor a becsületügyi eljárás e határozat közlésének napjával, illetőleg azzal a nappal végződik, amelyen a vádlottnak az ezen javaslat elleni kifogásra engedélyezett határidő lejár.

7. §.

A becsületügyi eljárás vagy hivatalból, vagy a tiszt (tisztjelölt) saját kérelmére történik folyamatra.

Mindenki jogosult, a tisztnek pedig kötelessége valamely tiszt (tisztjelölt) oly cselekményeit vagy mulasztásait, amelyek, nézete szerint, a tiszti állás becsületét érintik, az illető tiszt (tisztjelölt) előljáró parancsnokságnál vagy valamely más katonai parancsnokságnál (hatóságnál) feljelenteni; tényleges szolgálatban álló katonai egyének azonban ennél a szolgálati útat követni kötelesek.

A katonai hatóságok az ilyen följelentéseket (jelentéseket) — amennyiben a további eljárásra nem ők illetékesek — az illetékes parancsnokhoz tartoznak átteni.

**A becsületügyi választmányok nemei
s azok összeállítása.**

8. §.

Becsületügyi választmányok vannak:

- a) főtiszték (tisztjelöltek);
 - b) törzstisztek és
 - c) tábornokok
- számára.

9. §.

A) Főtisztek és tisztjelöltek számára.

A becsületügyi választmány az elnökből és három tagból áll.

Állandó becsületügyi választmány alakítandó:

1. minden honvéd-, gyalog-, huszár- és tüzérezrednél az ezred-törzs állomáshelyén;
2. a Ludovika Akadémián.

Elnök egy törzstiszt, akit az ezrednél az ezredparancsnok, a Ludovika Akadémián pedig annak parancsnoka jelöl ki.

(1.) A becsületügyi választmány tagjai: egy százados és két alantos tiszt, a Ludovika Akadémián két százados és egy főhadnagy.

(2.) Póttagul az ezredek becsületügyi választmányánál két-két, a Ludovika Akadémián alakítandó becsületügyi választmányánál pedig egy-egy ugyanazon rendfokozatbeli tiszt választandó.

(1.) A becsületügyi választmányok tagjait és póttagjait választja:

1. az ezrednél az ezred tisztikara;
2. a Ludovika Akadémián annak tisztikara.

A tagok és póttagok választása titkosan, szavazójegyek útján történik, melyek pecsét alatt a becsületügyi választmánynak küldendők be. Ez állapítja meg a választás eredményét; ha ugyanazon rendfokozatú egyénekre egyenlő számú szavazat esett, a rangban idősebb tekintendő megválasztottnak. A szavazójegyeket a becsületügyi választmány a választás eredményének megállapítása után nyomban megsemmisíti.

B) Törzstisztek számára.

(1.) Ha valamely törzstiszt ellen becsületügyi vizsgálat lett elrendelve, a honvéd-főparancsnokság egy vezérőrnagyot (ezredes dandárparancsnokot, illetve tábornoki he-

lyen beosztott ezredest) jelöl ki a törzstiszti becsületügyi választmány elnökéül, s egy másik vezérőrnagyot (ezredes dandárparancsnokot, illetve tábornoki helyen beosztott ezredest) megbíz, hogy egy vagy több honvédkerületi parancsnokság vagy állomás tényleges állományú törzstisztjei kebeléből egy ezredest és két alezredest vagy őrnagyot a becsületügyi választmány tagjául, egy alezredest vagy őrnagyot pedig póttagul választasson meg.

C) Tábornokok számára.

(1.) Ha valamely tábornok ellen becsületügyi eljárás lett elrendelve, a honvéd főparancsnokság egy altábornagyot vagy magasabb rendfokozatú tábornokot jelöl ki a tábornoki becsületügyi választmány elnökéül és a honvédség és csendőrség kötelékébe tartozó összes tényleges állományú tábornokok (ezredes dandárparancsnokok, illetve tábornoki helyen beosztott ezredesek) által maguk közül három vezérőrnagyot (ezredes dandárparancsnokot, illetve tábornoki helyen beosztott ezredest) a tábornoki becsületügyi választmány rendes tagjául és egy vezérőrnagyot (ezredes dandárparancsnokot, illetve tábornoki helyen beosztott ezredest) póttagul megválaszt.

12. §.

Mindenki, aki a becsületügyi eljárásnál közreműködik, az állás-becsület szigorú megóvásának minden tisztre nézve fennálló kötelessége által vezéreltesse magát és tartsa szem előtt, hogy ezen megtisztelő feladat tel-

jesítésére - tisztársai bizalma folytán van hivatva.

(1.) A becsületügyi eljárás — az alaposság sérelme nélkül — minden terjengősség mellőzésével, a lehető leggyorsabban lefolytandó.

(2.) Hogy ennek a követelménynek eleget lehessen tenni, a csapat- (osztály) parancsnok a becsületügyi választmány elnökének javaslatára megengedheti, hogy az eljárás a rendes katonai foglalkozás ideje alatt is folytatható legyen, ha csak különös szolgálati okok nem szólnak ez ellen.

Az eljárás néteni szünetelése az ügydarabon írásbeli indokolással igazolandó.

A becsületügyi választmány, a tisztgyűlés, a becsületügyi tanács és a becsületügyi felelősségi tanács minden tagjának becsületbeli kötelessége, hogy az eljárás folyamán történeteket titokban tartsa.

A becsületügyi vizsgálat elrendelésére jogosított parancsnokok.

13. §.

A becsületügyi vizsgálat elrendelésére hivatva vannak:

a) a gyalog-, huszár- és tüzérezredek, önálló tüzérosztályok, valamint a méneskari katonai osztagok parancsnokai az ezredük, osztályuk, illetőleg osztaguk közvetlen szolgálati kötelékébe tartozó, tényleges szolgálatban álló főtisztjei fölött, a tartósan elvezényelték kivételével;

b) a Ludovika Akadémia parancsnoka, a

Ludovika Akadémia állományába tartozó és odatartozóan vezényelt valamennyi fő-tisztre (tisztjelöltre) nézve;

c) a csendőrkerületi parancsnok a kerületük (parancsnokságuk) szolgálati kötelékébe tartozó, tényleges szolgálatában álló főtisztjei és tisztjelöltjei fölött;

d) a hadosztályparancsnokok a saját törzsükhöz, vagy az alájuk rendelt dandárok törzséhez tartozó, tényleges szolgálatban álló főtisztjei és tisztjelöltjei fölött, továbbá az alájuk rendelt csapat állományában lévő tartalékos főtisztiek és tisztjelöltek fölött, mikor ezek tényleges szolgálatban nem állanak;

e) a honvédkerületi parancsnokok.

1. a kerületek területén állomásozó vagy alkalmazott azon tényleges állományú főtisztiek és tisztjelöltek fölött, kik az a) pontban megjelölt ezredek (osztályok, osztagok) közvetlen szolgálati kötelékéhez nem tartoznak, vagy attól tartósan máshová vezényeltettek, a b) c) d) f) g) és h) alatt említettek kivételével;

2. az alájuk rendelt csapatok (parancsnokságok, intézetek) állományában (vagy mint állománytesthez be nem osztottak nyilvántartásukban) levő tartalékos főtisztiek és tisztjelöltek, valamint a területükön nyilvántartott nyugállományú és szolgálton kívüli viszonybeli honvéd és csendőr főtisztiek és tisztjelöltek fölött, amikor azok tényleges szolgálatban nem állanak;

f) a honvédelmi minisztérium katonáállományú csoportfőnökei: a honvédelmi mi-

nisztériumban alkalmazott bármily állománycsoporthoz tartozó azon főtisztek és tisztjelöltek fölött (a csendőrségi osztályba beosztottak kivételével), akikkel szemben a fegyelmi fenyítő hatalom gyakorlására a csapatparancsnokot megillető terjedelemben illetékesek;

g) a honvéd főparancsnokság:

1. azon tisztek és tisztjelöltek fölött, akik annál alkalmazva vannak;

2. a honvédség kötelékéhez tartozó törzstisztek, valamint a nyugállományú csendőrtörzstisztek fölött; és

3. valamennyi a m. kir. honvédségnél és a m. kir. csendőrségnél alkalmazott vagy nyilvántartásban álló tábornokok fölött;

h) a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője:

2. a m. kir. honvédelmi minisztérium 16. osztályában, a m. kir. belügyminisztérium csendőrségi osztályában és a csendőrségi felügyelőségénél, valamint a m. kir. csendőrségi felszerelési anyagraktárnál Budapesten alkalmazott csendőrtisztek és tisztjelöltek fölött;

1. a m. kir. csendőrség kötelékében tartozó törzstisztek fölött.

i) a bünvádi üldözés elrendelésére illetékes parancsnokok azon főtisztek (tisztjelöltek) fölött, akik ellen megelőző honvédbíró-sági (ügyészi) eljárás után becsületügyi eljárás indítandó.

Vitás esetekben a honvéd főparancsnokság

dönti el, melyik parancsnok illetékes a becsületügyi vizsgálat elrendelésére.

A honvédkerületi (körlet) parancsnok gyakorolja a 13. §. szerinti jogokat oly tényleges főtisztok és tisztjelöltek fölött, akik a kerület (körlet) területén tartózkodnak, a 13. §. c) és f) pont kivételével, továbbá a katonai kerületi parancsnok a kerület területén nyilvántartott tényleges szolgálatban nem álló nem tényleges főtisztok és tisztjelöltek fölött.

A rendfokozatról való lemondás a becsületügyi eljárás elkerülése céljából.

38. §.

Ha a vádlott legkésőbb a végtárgyalásnak a becsületügyi tanács elnöke által történő megnyitásig tiszt (tisztjelölti) rendfokozatról való lemondásának elfogadásáért folyamodik, akkor a becsületügyi eljárás el-esik; mindazonáltal kötelessége a becsületügyi választmánynak a vádlott terhére rótt cselekmény és mulasztás lényegét még akkor is megállapítani és a megállapítottakat írásban foglalni, ha a becsületügyi vizsgálat még el sem rendeltetett. E célból a parancsnok a rendfokozatról való lemondás elfogadása iránti kérvény alapjául szolgáló indokot a becsületügyi választmánnyal közölni és erről a kérvény azonnali felterjesztése mellett a honvédelmi miniszternek jelentést tenni tartozik.

Vélemény és tanácsadás a becsületügyi választmányok részéről.

40. §.

Minden oly esetben, mikor a honvédelmi miniszter vagy honvéd főparancsnokság indítatva érzi magát, valamely becsületügyi választmány vagy tiszti gyűlés véleményének bekövetelésére, e vélemény csakis a tett kérdésekre való feleletadásra szorítkozzék.

A honvédelmi miniszter ily esetben a vélemény bekövetelésére a honvéd főparancsnokságot (csendőrségi felügyelőt) szólítja fel, amely (aki) annak beszerzése iránt intézkedik és azután az adott vélemény, valamint a közbeeső parancsnokságok véleményezésést az összes tárgyiratok csatolása és saját nézetének kifejtése mellett, a honvédelmi miniszterhez átteszi (felterjeszti).

Az illetékes becsületügyi választmány arra is hivatva van, hogy oly tiszteknek (tisztjelölteknek), akik valamely becsületbeli ügyben követendő magatartásra nézve hozzá fordulnak, megfelelő tanácsokat adjon.

Oly tisztek (tisztjelöltek), akik tartózkodásuk helyének távolsága miatt nem fordulhatnak a rájuk nézve illetékes becsületügyi választmányhoz, valamint azok a tisztek (tisztjelöltek), kik nem tartoznak valamely meghatározott becsületügyi választmány illetékessége alá, ily esetekben az állomáshelyükön (lakhelyükön), vagy ahhoz legközelebb levő, valamely becsületügyi választmányhoz fordulnak.

Ki van zárva azonban az ilyen tanács-

adás a becsületügyi választmány részéről, ha az illető tiszt (tisztjelölt) ellen a becsületügyi vizsgálat már elrendeltetett, kivéve, ha a tanácsadás arra a kérdésre vonatkozik, vajjon valamely becsületügyi eljárás alá nem tartozó egyén ellen magánvádra bünvádi eljárás indíttassék-e?

FÜGGELÉK.

A) Tisztek (tisztjelöltek) közti becsületbeli ügyek.

1. Minden parancsnok egyik legfontosabb kötelessége az, hogy a vezetésére bízott tisztikar katonai szellemét, lovagias gondolkodásának és cselekvésének módját ápolja. A tisztikar céltudatos nevelésének tehát a becsületről alkotott felfogások szakadatlan finomítására és élénk becsületérzés kifejlesztésére kell irányulnia. Az e tekintetben elkövetett botlásokkal szemben mindenkor határozottság és kérlelhetetlen szigor alkalmazandó.

2. A tisztek a közös állás-becsület letéteményesei. Önuralmukat, méltóságuk tudatát semmiféle helyzetben sem szabad annyira elveszíteniök, hogy kölcsönös becsületsértésekre ragadtassák magukat. Ha ennek dacára is támadnak tisztek (tisztjelöltek) között becsületbeli ügyek, úgy ezek elintézésénél a következők tartandók szem előtt:

I.

Tisztek (tisztjelöltek) között keletkezett becsületbeli ügyek az illetők megbizottjai által békés úton intézendők el. Ha az úgy ilyen módon nem intézhető el, akkor az érdekelt tisztek (tisztjelöltek) haladék nélkül közvetlenül a parancsnoknak írásban jelentést tenni tartoznak.

II.

1. A parancsnok a tényállás felderítésével, aminek a lehető legnagyobb gyorsasággal szóbeli vagy írásbeli tárgyalások útján kell történnie, az illetékes becsületügyi választmányt bizza meg és egyszersmind utasítja, hogy az ügy elintézésének módjáról véleményes jelentést tegyen.

2. Ha az érdekeltek különböző parancsnokok (13. §.) alá tartoznak, akkor az eljárásra azon parancsnok hivatott, akinek az érdekelt tisztek (tisztjelöltek) rangban legidősebbje van alárendelve és pedig tekintet nélkül arra, hogy az érdekeltek a fegyveres erő (csendőrség) mely részéhez tartoznak.

III.

A becsületügyi választmány véleményes jelentésében kimondani tartozik:

a) vajjon a közös állás-becsület, vagy az érdekelt tisztek (tisztjelöltek) magánbecsülete egyáltalán érintve van-e;

b) ha ez az eset forog fenn, miként volna az ügy békés uton elintézhető;

c) vajjon bünvádi vagy becsületügyi eljárás (1. §.) volna-e folyamatba teendő.

d) vagy amennyiben más megoldás az eset összes körülményeinek mérlegelése után merőben kizártnak látszik, a lovagias elintézés útjának szabad folyás volna-e engedendő.

IV.

1. Ha a becsületügyi választmány úgy találja, hogy nem a közös állás-becsület, sem az érdekelték magánbecsülete nem érintetett, vagy hogy az ügy békés úton elintézhető, akkor a parancsnok az érdekeltet erről megfelelő módon értesíteni fogja.

2. Azzal az értesítéssel, hogy sem a közös állás-becsület, sem az érdekelték magánbecsülete nem érintetett, illetőleg a becsületügyi választmány békés elintézésre szóló javaslatának végrehajtásával az ügy végleges elintézését nyer. Az érdekelték ez ellen panasszal nem élhetnek.

3. Ha a becsületügyi választmány azt javasolja, hogy a lovagias elintézés útjának szabad folyás engedendő s a parancsnok (13. §.) a megbizottakat erről megfelelő módon értesíti.

4. Az érdekelték és a megbizottak ez ellen panasszal nem élhetnek.

5. Ha a parancsnok (13. §.) a becsületügyi választmány határozatával nem ért egyet s a IV. cikkben említett határozatok egyike mellett dönt, úgy ezen határozat ellen az érdekelték és megbizottak az V. cikkben foglalt határozványok szerint felelbbézését nyújthatnak be.

6. Ha a parancsnok (13. §.) a becsületügyi választmány határozatával szemben a bűnvádi vagy becsületügyi eljárás megindítását tartja szükségesnek, úgy azt elrendeli.

7. Az érdekelték és a megbizottak ez ellen panasszal nem élhetnek.

V.

1. Ha a becsületügyi választmány a bűnvádi eljárás megindítását tartja szükségesnek, akkor erről az ügyiratok csatolása mellett a bűnvádi üldözés elrendelésére illetékes parancsnokhoz teendő jelentés.

2. Ha a becsületügyi választmány a becsületügyi eljárás megindítását hozza javaslatba, akkor ezen eljárás a parancsnok által elrendelendő.

VI.

1. Ha a bűnvádi vagy becsületügyi eljárás az érdekeltek egyikére nézve sem járt a rendfokozat elvesztésével, akkor a parancsnok az illetékes becsületügyi választmányt újból véleményadásra útasítja az iránt, hogy az ügy milyen módon volna elintézhető.

2. A becsületügyi választmány véleményében arra nézve tartozik nyilatkozni, vajjon a bírói vagy fegyelmi megtorlás, vagy a sértő fél megintése adja-e meg a sértett félnek az elégtételt, vagy pedig, hogy az ügy az eset körülményeihez képest szóbelileg vagy írásbelileg, esetleg tanuk előtt is adandó nyilatkozattal nyerjen-e végleges elintézést, vagy pedig a lovagias elintézés útjának szabad folyás engedtessék.

3. A becsületügyi választmány javaslatának a parancsnok által történt jóváhagyásával és e javaslat végrehajtásával az ügy végleges elintézést nyer. Az érdekeltek ez ellen panasszal nem élhetnek.

VII.

A bűnvádi üldözésre jogosított parancsnok azon jogát, hogy a becsületügyi választmány javaslatára való tekintet nélkül a katonai bűnvádi perrendtartás értelmében bűnvádi eljárást indíthasson, valamint a parancsnok abbéli jogát, hogy saját belátása szerint becsületügyi eljárást rendelhesen el, a fenti rendelkezések nem érintik.

B) Tisztek (tisztjelöltek) és a becsületügyi eljárás alá nem tartozó egyének közötti becsületbeli ügyek.

I.

A tisztek (tisztjelöltek) és a becsületügyi eljárás alá nem tartozó egyének között felmerült becsületbeli ügyeket a tiszt (tisztjelölt) megbizottjai lehetőleg békés úton intézzék el. Ha az ügy elintézésének ez a módja nem lehetséges, a tiszt (tisztjelölt) ellenfele azonban magát a becsületügyi választmány határozatának önként aláveti, akkor a tiszt (tisztjelölt) megbizottjai az ellenfél megbizottjával, egyetértőleg az ellenfél ama nyilatkozatának felterjesztése mellett, mely szerint magát a becsületügyi választmány határozatainak aláveti, haladéknélkül a tisztre (tisztjelöltre) illetékes parancsnoknak közvetlenül írásban jelentést tenni tartoznak.

II.

A parancsnok által a tényállás felderítésével megbizott becsületügyi választmány véleményes jelentésében kimondani tartozik:

a) vajjon az érdekeltek becsülete egyáltalán érintve van-e;

b) ha ezen eset forog feñn, miként volna az ügy békés úton elintézhető, vagy

c) vajjon bűnvádi vagy becsületügyi eljárás indítandó-e a tiszt (tisztjelölt) ellen, vagy pedig a bűnvádi eljárásnak a tiszt (tisztjelölt) ellenfele ellen való megindítása iránt kell-e intézkedni. Annak elbírálásához, vajjon a bűnvádi eljárás megindítása iránt kell-e intézkedni, a becsületügyi választmány jogtudó egyén tanácsát kérheti ki;

d) vagy amennyiben más megoldást az eset összes körülményeinek mérlegelése után merőben kizártnak látszik, a lovagias elintézés útjának szabad folyás volna engedendő.

III.

1. Ezen véleményről a parancsnok az érdekelteket megfelelően értesíti.

2. Azzal az értesítéssel, hogy az érdekeltek becsülete nem érintetett, illetőleg a becsületügyi választmány által a békés elintézés módja tekintetében tett javaslat végrehajtásával az ügy végleges elintézését nyer. Parancsnak ez ellen nincs helye.

IV.

Ha becsületügyi választmány a bűnvádi vagy becsületügyi eljárás megindítása iránti intézkedést javasolja, a parancsnok a szükséges intézkedéseket megtenni tartozik. Ha a bűnvádi vagy becsületügyi eljárás által az ügy nem nyer végleges elintézését, akkor a parancsnok a becsületügyi választmányt uj-

ból véleményadásra útasítja az iránt, hogy az ügy milyen módon volna elintézendő. A becsületügyi válaszmány javaslatának a parancsnok által történt jóváhagyásával és a javaslat végrehajtásával az ügy végleges elintézését nyer. Panasznak ez ellen nincs helye.

V.

1. Ha a tiszt (tisztjelölt) ellenfele nem hajlandó magát a becsületügyi válaszmány határozatának alávetni, akkor a parancsnok megbizsa az illetékes becsületügyi válaszmányt, hogy a tényállást derítse fel és véleményes jelentést tegyen arra nézve, vajjon a közös állás-becsület vagy a tiszt (tisztjelölt) magánbecsülete érintve van-e.

2. Ha a becsületügyi válaszmány úgy találja, hogy a közös állás-becsület vagy a tiszt (tisztjelölt) magánbecsülete érintve van, véleményében arra nézve tartozik nyilatkozni, vajjon bűnvádi vagy becsületügyi eljárás indítandó-e a tiszt (tisztjelölt) ellen, vagy pedig a bűnvádi eljárásnak a tiszt (tisztjelölt) ellenfele ellen való megindítása ellen kell-e intézkedni. Annak ebíralásához, vajjon a bűnvádi eljárás megindítása iránt kell-e intézkedni, a becsületügyi válaszmány jogtudó egyén tanácsát kérheti ki.

3. A tiszt (tisztjelölt) vagy az ő ellenfele ellen indított bűnvádi eljárás eredménye a parancsnoknak jelentendő, ki azután a további intézkedéseket megteszi.

A m. kir. honv. min. 51365/eln. 8. C. 1920. számú rendelete:

Egy katonai körletparancsnokság a D. I. szabályzat B) függelék V. fejezet átdolgozását javasolta, arra való tekintettel, hogy a becsületügyi választmányok, illetve parancsnokok, mily magatartást tanusítanak akkor, ha egy tisztnek a becsületügyi eljárás alá nem tartozó ellenfele nem veti magát alá egy becsületügyi választmány határozatának — azonban lovagias elégtételt adni hajlandó.

Az ily esetekben való mihez tartás végett a következőket rendelem el:

A D. I. szab. Függelék B. 1. fejezetében előírt azon rendelkezés, hogy egy tisztnek a becsületügyi eljárás alá nem tartozó ellenfele magát a becsületügyi választmány határozatának önként alávesse, azon célzattal bir, hogy a tiszt állás-becsület megóvása csak a legkivételesebb esetekben (t. i.: ha a tiszt ellenfele magát a becsületügyi választmány határozatának alá nem vetné) kerüljön polgári bíróság védelme alá, miután a becsület védelme a polgári törvények szerint igen hézagos.

Tapasztalat szerint a legtöbb esetben eddig a lovagias gondolkozásu polgári egyén, e rendelkezésnek önként alávetette magát.

Előbb említett rendelkezés még azt is célozta, hogy a tiszt a lovagias gondolkozásmód mintaképe annak letéteményese legyen, mi a köztudatban gyökeret is vert.

Bár az 1919. évi 59. sz. R. K. (szab. rend.) közölt 15.840/el. 31. sz. körrendelet végrehajtási Utasítás Függelék C. fejezete becsületbeli ügyeknek fegyveres úton való elintézését is megengedi, mindazonáltal ne-

hogy a tisztí állás nimbusa legcsekélyebb mértékben is kárt szenvedjen, különösen a jelenlegi viszonyokra való tekintettel a Függelék B. V. fejezetének átdolgozása nem tervezetik.

Ezen álláspontot megerősíti azon feltevés is, hogy azon polgári egyén, ki a fegyveres elégtételadásra hajlandó, valószínűleg a becsületügyi választmány határozatának is önként aláveti magát.

Ha azonban mégis előfordulna azon eset, hogy a fegyveres elégtételadásra hajlandó polgári egyén magát a becsületügyi választmány határozatának alávetni nem lenne hajlandó, ezen kivételes esetekben külön-külön a honv. miniszter döntése kérendő ki.

Kiadom a fenti szabályzatok szerint azzal, hogy ezen rendeletem a becsületügyi választmányokkal és tisztikarral megfelelő módon közlendő.

Jelen rendelet a D. I. szabály Függelék B. V. fejezeténél előjegyzendő.

Vegyes becsületügyi bíróságban tiszték résztvétele.

Egy esetből kifolyólag, hogy tiszték vegyes becsületügyi bíróságba becsületbírói tisztséget vállaltak, a Honv. Min. úr a következő rendeletet adta ki:

„A bü. eljárás alá nem tartozó egyének részéről megbizottul felkért tiszték (tisztjelöltek) magatartására nézve az alábbiak mérvadók:

1. Ha egy tiszt (tisztjelölt) és a bü. eljárás alá nem tartozó egyén között felmerült

becsületbeli ügyben ez utóbbi megbizottjául tisztet (tisztjelöltet) is felkér, úgy ez a megbízást csak azon esetben fogadhatja el, ha megbízója magát már a felkérés alkalmával írásbeli nyilatkozatban a bü. választmány határozatának önként aláveti. D—1. függ. B. I. fejezet.

2. Ha a felek egyike sem tartozik a becsületügyi eljárás alá, akkor a tiszt (tisztjelölt) szerepelhet ugyan mint megbizott, de csak azon esetben, ha a felek még a megbízásnak a tiszt (tisztjelölt) részéről, illetve a tiszt (tisztjelölt) és a becsületügyi eljárás alá nem tartozó egyének részéről történt elfogadása előtt írásbelileg kinyilatkoztatják, hogy becsületbeli ügyüknek fegyver nélküli elintézéséhez hozzájárulnak és ezen nyilatkozatukban egyúttal kijelentik, hogy abban az esetben, ha az ügy békés úton elintézhető nem volna, magukat az általuk felkérendő polgári becsületügyi bíróság határozatának vetik alá. Tényleges, valamint tényleges szolgálatban álló nem-tényleges tiszt (tisztjelölt) azonban ezen becsületügyi bíróság tagjaiként nem szerepelhetnek.

Ezen rendelet a D—1. szab. függeléknél előjegyzendő.

C) Becsületbeli ügyeknek fegyveres elintézése.

Az oly tiszt (tisztjelölt), kik valamely becsületbeli ügyet az ebben a Függelékben foglalt rendelkezések figyelmen kívül hagyásával intéznek el, szigorúan felelősségre vonandók.

HATODIK RÉSZ.

A jegyzőkönyvekről általában.

Minden lovagias ügy elintézésénél feltétlenül jegyzőkönyvet kell felvenni.

Valamikor, még Chatauwillard idejében nem volt ismeretes a párbajjegyzőkönyv. Sőt a Bolgár-féle kodex 1880. évi kiadásában sem tesz említést a jegyzőkönyvekről. Franciaországból vettük később mi is át a párbajügyek elintézésének reformját, a jegyzőkönyvezést.

Sokáig, egész a legutóbbi évekig erősen tartotta magát az a nézet, hogy párbajügyeket, sőt párbajokat is le lehet folytatni jegyzőkönyvek nélkül.

Az évszázados tapasztalatok azonban arra a konkluzióra vezettek, hogy bármilyen természetű becsületügyben igen tanácsos jegyzőkönyvet felvenni. Ma pedig szabályként állíthatjuk oda, hogy minden becsületügy elintézésének elmaradhatatlan kelléke, az alaposan megszerkesztett jegyzőkönyv.

A modern párbaj-kodexekben már igen fontos szerepet játszanak a jegyzőkönyvek és mindenütt támpontokat találunk azok helyes megszerkesztésére.

Mi tehát elfogadjuk szabályként, hogy lovagias ügyet csakis jegyzőkönyv alapján lehet elintézni. Ezt a szabályt a következő érvekkel lehet alátámasztani:

A jegyzőkönyv felvételének kényszere,

mindennemű elhamarkodott lépéstől tart vissza minket.

A feleknek biztosítékot nyújtunk, hogy lovagias ügyük lelkiismeretes módon tárgyalás alá vétetett.

Igazolják a segédek, akár évek multával, hogy szabályszerűen jártak el.

Mindenféle utólagos viszálykodásnak, vélemény- és nézeteltérésnek elejét vesszük.

Ha az ügy bármily kimenetelű párbaj miatt a bíróság elé kerülne, a segédek írásbeli bizonyítékot nyújthatnak, hogy szabályszerűen és emberbarátilag jártak el.

Végül, sokszor évek mulva is valamelyik fél abba a helyzetbe juthat, hogy okmányilag igazolni köteles becsületbeli ügyének lovagias gondolkozású férfihoz méltó elintézését.

Nézeteltérések uralkodnak azon a téren is, vajjon a jegyzőkönyvek csak általánosságban, vagy egész részletesen véssenek-e fel.

Megállapíthatjuk, már az előbb felsorolt érvekből kifolyólag is, hogy helyesebb a legrészletesebb jegyzőkönyv felvétele. A segédek úgyszólván minden lépésükről vegyennek fel jegyzőkönyvet. A megtörtént sértéseket is részletezzük és ismételjük lehetőleg szösz szerint. Ez lehet kellemetlen, — de szükséges. Általában a jegyzőkönyv hű tükre legyen az egész lovagias ügy lefolytatásának. A sértés pillanatától, a sebesülésig.

Az egyes becsületbiráskodási fórumok jegyzőkönyvi mintái az illető fejezetekben

találhatók meg. Itt csupán három mintát közlünk.

a) Egy békés úton elintézett lovagias ügynél.

b) Egy kardpárbajjal végződő lovagias ügynél.

c) Egy pisztolypárbajjal végződő lovagias ügynél.

A jegyzőkönyveket kettő példányban kell készíteni, miután az ellenfelek egy-egy példánnyal látandók el.

Végül megjegyezzük, hogy ezek a minták semmiesetre sem sablonok, mert ahány ügy, annyiféle jegyzőkönyv.

Békés úton elintézett lovagias ügynél:

Jegyzőkönyv,

felvétel Budapest, 1922. évi február hó 4-én d. u. 5 órakor a Nagy Casino tárgyalószobájában dr. S. M. ügyvéd és V. J. városi tanácsjegyző urak között felmerült lovagias ügyben.

Megjelentek: Dr. S. M. úr megbízásából: A. G. őrnagy és H. S. százados urak. V. J. úr megbízásából: dr. V. S. és dr. S. B. urak.

Rövid tanácskozás után a megbízottak egyhangúlag a következő tényállást állapították meg: Folyó hó 3-án az esti órákban dr. S. M. úr a városi Nagy Casino női szalonjában tiszteletteljesen üdvözölte V. J.-né urasszonyt. Ónagysága a köszöntést tüntetlenség és szándékosan nem fogadta.

Dr. S. úr ezt magára nézve sértőnek találta és még aznap este V. J. úrtól lovagias elégtételt kért.

V. úr megbizottai kijelentik, hogy V.-né Ónagysága S. doktor úr köszöntését tényleg azért nem fogadta, mert az esetet megelőző nap délutánján nővérével a városi kertben sétálva találkozott S. doktor úrral, aki egy járásbíró társaságában ment. Az S. doktor úr társaságában lévő járásbíró a találkozásnál Ónagyságát köszöntötte, de S. doktor úr ezt elmulasztotta. Ezt Ónagysága szándékoságnak tekintette és ezért másnap a Casino szalónjában S. doktor úr köszöntését sértődötten nem fogadta.

S. doktor úr megbizottai kijelentik, hogy felük a városi kertben történt találkozásról mitsem tud. Tehát kizárólag sajnálatos elnézésből történhetett, hogy Ónagyságát ez alkalommal nem köszöntötte. Ónagyságával személyes ismeretségben van, már évek óta minden alkalommal és mindenütt tiszteletteljesen köszöntötte. De megdönti a szándékoságnak még csak gyanúját is az a tény, hogy a rákövetkező napon is, a Casino nőszalónjában kézsókjainak nyilvánítása mellett illő tisztelettel üdvözölte. S. doktor mélyen sajnálja, hogy Ónagyságának a városi kertben történt találkozása alkalmával félremagyarázásra szolgáltatott okot.

V. úr megbizottai ezek után kijelentik, hogy V.-né Ónagysága nem sértő szándékból nem fogadta a köszöntést, hanem a városi kertben történt találkozás befolyása alatt pillanatnyi felindultságában tette azt. V. úr pedig a maga részéről lovagias kötelességének tartja, hogy felesége nevében S. doktor úrtól bocsánatot kérjen.

S. doktor úr megbizottai ezen nyilatkozatot elégtételképpen elfogadják.

Egyéb nem határoztatott.

Ezek után mindkét fél képviselői kijelentik, hogy az ügy a lovagiasság szabályai szerint befejezést nyert.

K. m. ft.

V. J. úr megbizottai:

Dr. V. S. rendőrfogalmazó s. k.

Dr. S. B. városi jegyző s. k.

Dr. S. M. úr megbizottai:

A. G. őrnagy s. k.

H. S. százados s. k.

Egy bocsánatkéréssel végződő ügynél.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Budapesten, 1922. évi június hó 28-án 16 órakor az Egyesült Regatta Otthon írószobájában Veér Gedeon udvari tanácsos, a „Quarnero“-bank vezérigazgatója és Bokorossy Camillo nyug. százados urak között felmerült lovagias ügyben.

Megjelentek: Veér vezérigazgató úr megbízásából: Hoppe Richárd nyug. altábornagy és Wothan Alfréd nyug. tábornok urak. Bokrossy nyug. százados úr megbízásából: Dedek-Simonyi Geyza őrnagy és Molya Bertalan százados urak.

Rövid tanácskozás után, a megbizottak egyhangulag a következő tényállást állapították meg:

Bokorossy Camillo ny. százados úr nővére Bokorossy Izabella úrlány, 1921 október

havában Veér Gedeon udvari tanácsos bankvezérigazgató úrnál, mint titkárnő, irodai alkalmazást vállalt. Ezen minőségében a vezérigazgató úr előszobájában nyert elhelyezést, de szolgálati okokból több ízben kénytelen volt a vezérigazgató urat magánlakásán is felkeresni, mely alkalommal a vezérigazgató úr neje óméltóságával is megismerkedett.

A hosszabb együttlét folyamán Veér vezérigazgató úr nevezett úrleánnyal szemben, különböző alkalmakkor és különböző körülmények között, idegességében néha oly kifejezéseket használt és néha oly érzelgős kijelentéseket tett, hogy az igen érzékeny és finom lelkű úrleány ezekért mélyen megbántva érezte magát. Bár női hozzátartozói előtt erről több ízben panaszkodott, százados fivére előtt ezen körülményről soha még említést sem tett. Bokorossy nyug. százados úr csak f. hó 26-án szerzett elkeseredett nővére részéről részletes tájékoztatást.

Bokorossy ny. százados úr a fenti tényállás alapján a nővérén tett sérelmeket magáévá tette és még azon nap Veér vezérigazgató úrtól lovagias elégtételt kért megbizottai útján.

Veér vezérigazgató úr megbizottai, felük nevében kijelentik, hogy szolgálati idegességében esetleg jókedvű évődések közepette tett megjegyzéseivel vagy kijelentéseivel még a legrejtettebb cézzal sem akarta nevezett úrleányt megsérteni. Soha semmiféle alkalomkor vagy körülmények között sértő szándék nem vezérelte. Tudatában volt mindig,

hogy előkelő úri család nőtagjával áll szemben és ezt igyekezett is mindig szem előtt tartani. Nemcsak ő, de neje öméltósága is, mindig úgyszólván családtagnak tekintették a fiatal és igen érzékeny lelkületű úrleányt. Mély sajnálattal látja, hogy évődései és tréfái mily félreértésre adtak okot. Bár érzi és tudja, hogy ártatlanul szolgált okot ezen félreértések láncolatára, hogy a nevezett úrleány és családja iránti mély tisztelőtől és nagyrabecsüléséről újabb tanúságot tehessen, késznek nyilatkozik tetszés szerint a legmesszebbmenő lovagias elégtételt megadni és ezt fel is ajánlja.

Bokorossy százados úr megbizottai kijelentik, hogy ezen kijelentések elhangzása után enyhébben bírálják meg az ügyet, felük részére a következő elégtételt kérik: Veér vezérigazgató úr egy előre megállapított helyen és órában, egy az általuk megszövegezett formula felolvasásával, a négy megbízott, valamint a fivér jelenlétében kérjen bocsánatot nevezett úrhölgytől, ünnepélyes keretek között.

Veér vezérigazgató úr megbizottai a kért elégtételt a bemutatott formula elolvasása után felajánlják és felük részére kötelezővé ismerik el.

Bokorossy nyug. százados úr megbizottai az általuk megszövegezett formulát a jegyzőkönyvhöz csatolják és a kért és felajánlott elégtételt elfogadják.

A megbizottak együttesen megállapítják, hogy az ünnepélyes bocsánatkérés 1922 július hó 3-án vasárnap délelőtt 11 órakor a

Regatta-Otthon olvasószobájában fog megtörténni.

Egyéb nem határozottatott.

Ezek után mindkét fél képviselői kijelentik, hogy a bocsánatkérés megtörténte után az ügy a lovagiasság szabályai szerint befejezést nyert.

Kmf.

Veér Gedeon udvari tanácsos megbizottai:

Hoppe Richárd ny. altábornagy s. k.

Wothan Alfréd ny. tábornok s. k.

Bokorossy Camillo ny. százados megbizottai:

Dedek-Simonyi Geyza őrnagy s. k.

Molya Bertalan százados s. k.

Folytatólagos jegyzőkönyv.

Felvétetett 1922 július hó 3-án délelőtt 11 órakor a Regatta-Otthon olvasószobájában.

A bocsánatkérés a megállapított feltételek értelmében megtörtént.

Veér Gedeon udvari tanácsos megbizottai:

Hoppe Richárd ny. altábornagy s. k.

Wothan Alfréd ny. tábornok s. k.

Bokorossy Camillo ny. százados megbizottai:

Dedek-Simonyi Geyza őrnagy s. k.

Molya Bertalan százados s. k.

Nyilatkozat.

Minden erkölcsi kényszer nélkül, kizárólag lovagias férfiúi kötelességemnek eleget téve, kijelentem az urak, valamint Bokorossy Camillo nyugalmazott százados úr előtt, hogy Bokorossy Izabella úrleányt soha még rejtett szándékkal sem akartam kijelentéseimmel

megsérteni. Mélyen fájlalom, hogy néha ingerültségemben avagy jókedvű évődéseim közepette tett megjegyzéseimmel erre alkalmat szolgáltattam. A legnagyobb készséggel úgy önagysága, mint családja iránti változatlan tiszteletem újabb bizonyításául, ezennel ünnepélyesen bocsánatot kérek.

Egy kardpárbajjal végződő lovagias ügynél:

Jegyzőkönyv,

felvétellett Budapesten a „Mars Hungaricus” sportclub különtermében 1922. évi február hó 11-én K. B. és dr. N. F. urak között felmerült lovagias ügyben.

Megjelentek: K. B. úr megbízásából: Zs. R. alezredes és B. K. őrnagy urak.

Dr. N. F. megbízásából: J. S. főmérnök és dr. K. S. ügyvéd.

Tényállás: A megbízottak kölcsönös tájékoztatás után egyetértőleg a következő tényállást állapították meg: F. hó 9-én este 11 óra körül K. B. úr két nőrokona társaságában a már zsúfolt „New-York” kávéházba tért be. Csak egy kis asztalt látott üresen, felhajtott székekkel, a hamutartón egy számolólapra írott névvel. A fizetőpincér azzal a megjegyzéssel „üglátszik, az ügyvéd úr már nem jön”, a székeket visszahajtotta, a számolólapot a földre dobta és felajánlotta az asztalt K. B. úr társaságának.

Alig tíz pernyi ott tartózkodás után, arra lett figyelmes, hogy a főpincérrel egy úr hangos szóváltásba elegyedett és ilyen megjegyzéseket tett: „Neveletlenség attól az alak-

tól, egy nagy adag szemtelenség kell ahhoz, valakinek a lefoglalt asztalához telepedni." Majd a főpincér mentegető szavaira válaszolva: „Rugta volna ki a fenébe ez a vidéki pasit." K. B. úr a hölgyekre való tekintettel, nem akarván azokat felesleges izgalmaknak kitenni, dr. N. F. urat, aki közben egy távolabbi asztalnál foglalt helyet, pincér által a kártyaszobába kérlette ki. Az odalépő N. F. úrnak körülbelül ezeket a szavakat mondotta: „Reám vonatkoztatta azokat a vaskos gorombaságokat?" N. F. úr erre ingerült hangon válaszolt: „Közönséges paraszt tempó volt. Punktum!" Ezzel sarkon fordult és gyorsan távozott. Miután a helyiség vendégei is figyelmesek kezdtek lenni, főleg azonban a hölgyekre való tekintettel, minden botrányt kerülni akarván, a pincértől megtudta dr. N. F. úr nevét és lakását. Másnap a fentebb megnevezett két megbízott úr útján dr. N. F. úrtól lovagias elégtételt kért.

Zs. R. alezredes és B. K. őrnagy urak mint K. B. úr megbízottai előadják, hogy megbízójuk a fenti tényállásban előadottak alapján sértve érzi magát és lovagias elégtételt kér dr. N. F. úrtól. J. S. főmérnök és dr. K. S. ügyvéd urak mint dr. N. F. úr megbízottai, felük nevében az elégtételt felajánlják.

Közel két órai tárgyalás folyamán az ügy minden oldalról megvilágított, minden békés úton való megoldás módozata megbeszélés tárgyát képezte, de a tárgyalások folyamán kitűnt, hogy a békés megoldás lehetetlen és teljesen el kellett ejteni.

A sértett fél K. B. úr megbizottai a párbaj fegyverének a kardot ajánlják. Dr. N. F. úr megbizottai, elismervén a sértett fél jogait, ezen ajánlatot tudomásul veszik. Közös megegyezés alapján megállapítatik, hogy a párbaj könnyű lovassági kardokkal, harcképtelenségig folytatandó. Nyak, csukló és hónalj bandage. Szúrás kizárva. A párbajt Zs. R. alezredes úr vezeti. Helyszíne: Honvéd gyalogsági laktanya tiszti vivóterme. Idő: 1922. évi február hó 12-én délután 1 órakor.

Más megállapodások meg történtek.

Zs. R. alezredes s. k.

B. K. őrnagy s. k.

K. B. úr megbizottai.

J. S. főmérnök, s. k.

Dr. K. S. ügyvéd s. k.

Dr. N. F. úr megbizottai.

Folytatólagos jegyzőkönyv.

A párbaj a megállapított feltételek értelmében megtörtént és az ötödik összecsapás után dr. N. F. súlyos megsebesülésével végződött. Dr. N. F. úr a jobboldali homlokcsontnál egy az orr nyergén áthaladó 8 cm. hosszú vágást kapott. A felek nem békültek ki.

Ezzel az ügy a lovagiasság szabályai szerint befejezést nyert.

Budapest, 1922 febr. hó 12-én 14 órakor.

Zs. R.

J. S.

B. K.

Dr. K. S.

Dr. K. E. orvos.

Dr. E. K. orvos.

Pisztolypárbajjal végződő lovagias ügynél:

Jegyzőkönyv,

felvételét Budapesten a Magyar Casino különtermében 1922. évi február hó 11-én K. L. és dr. Z. B. urak között felmerült lovagias ügyben.

Megjelentek: K. L. úr megbízásából G. H. és P. S. urak. Dr. Z. B. úr megbízásából N. O. és E. F. urak.

Tényállás: Folyó hó 9-én a „Lux“ fürdő kertjében délután 6 óra felé K. S. úr egyedül a villanyos megálló felé sietett, midőn egy út kanyarulatánál egyrészt sietségében, másrészt a kert rossz világítása következtében teljes erővel nekiütközött dr. Z. B. úrral oly erővel, hogy annak szemüvege a földre esett és összetört. K. S. úr zavartan mentegezni igyekezett magát, de dr. Z. B. úr meg sem hallgatva szavait, pillanatnyi felindultságában K. L. urat arcul ütötte. A további tettlegességet egy arra haladó idősebb úriember akadályozta meg. Az ellenfelek a helyszínen névjegyet cseréltek. Másnap K. L. úr a fentebb megnevezett két megbízott úr útján lovagias elégtételt kért dr. Z. B. úrtól.

G. H. és P. S. urak mint K. L. úr megbízottai előadják, hogy megbizójuk a fenti tényállásban előadottak alapján sértve érzi magát és lovagias elégtételt kér dr. Z. B. úrtól. N. O. és E. F. urak, mint dr. Z. B. úr megbízottai, felük nevében a legmesszebbmenő elégtételt ajánlják fel.

Miután az ügy megvizsgáltatott és a fenti tényállás egyetértőleg állapítottat meg, a

további tárgyalások folyamán kitünt, hogy a békés megoldás a jelen esetben teljesen lehetetlen. A sértett fél megbizottai a párbaj fegyverének a pisztolyt ajánlják. Dr. Z. B. úr megbizottai ezen ajánlatot tudomásul veszik és közös megállapodás alapján, a pisztolypárbaj feltételei a következőkben állapítatnak meg:

„Pisztolypárbaj előnyomulással.“ Távol-ság 30 lépés, a két korlátpont a felállítási pontoktól 5 lépésnyire van, tehát a legrövidebb lőtávolság 20 lépés. Kétszeri golyóváltás, sima légynélküli, új párbajpisztolyokkal. A pisztolyok a 29-ik gyalogezred fegyvermestere által töltendők és lepecsételt tokban hozandók a küzdőtérre. Lövési idő 15 másodperc, mely idő alatt mindkét félnek le kell adni lövéseit. „Csütörtökmondás“ lövésnek számít. A párbaj sebesülés esetén az első golyóváltás után is véget ér. A párbajt G. H. úr vezeti és ugyancsak ő számolja a lövési időt is. Hely: a honvéd huszárlaktanya fedett lovardája. Idő: 1922. évi február hó 12-én délután 1 órakor. A párbaj előkészületeinek megtételével egyhangulag G. H. urat kértük fel.

Más határozat nem történt.

G. H. P. S.

mint K. L. úr megbizottai.

N. O. E. F.

mint dr. Z. B. úr megbizottai.

Folytatólagos jegyzőkönyv.

A párbaj a megállapított feltételek mellett és a megjelölt helyen megtörtént. A másodszori golyóváltásnál a lövedék dr. Z. B. úr jobb alsó lábszárát erősen horzsolta komolyabb sebesülés nélkül. A felek kibékültek.

Ezzel az ügy a lovagiasság szabályai szerint befejezést nyert.

Budapest, 1922 február 12-én. 14 órakor.

G H.

N. O.

P. S.

E. F.

Dr. K. E. orvos.

Dr. E. K. orvos.

FÜGGELÉK.

A polgári és katonai büntetőtörvénykönyvek a párbaj vétségéről a következőkben intézkednek.

A polgári büntetőtörvénykönyv.

A magyar büntetőtörvénykönyv a bűntettekről és vétségekről (1878. évi V. törvény-cikk) önálló vétségnek tekinti a párbajt és úgy a bűnrészességre nézve, mint a büntetési tételek megállapítása tekintetében is, egyéb bünesetektől eltérőleg, enyhébben bünteti. Ezen enyhébb büntetés félig azon jogi szempontban találja indokolását, hogy a sérülés, vagy esetleg a halál a megsebesítettnek vagy megöltnek előzetes beleegyezése folytán következett be. Figyelembe veszi, hogy a párbaj a legtöbb esetben nem irányul határozottan sem az élet megsemmisítésére, sem valamely meghatározott testi sértés, előidézésére, hanem az esetek túlnyomó többségében a párbajvivó felek előtt csak az az általános cél lebeg, hogy a fegyveres elintézésel a társadalom követelményeinek eleget tegyenek. A törvényhozás elismeri a párbaj szabályait is, mikor az enyhébb büntetési szankciót a párbaj szabályszerű lefolyásához köti s elfogadja azt a társadalmi felfogást, mely a szabályellenesen megvívott párbajt gyilkosságnak, szándékos emberölésnek vagy legalább is testi sértésnek kvalifikálja. Az

amerikai párbajt, melynél sem segédek, sem tanúk nincsenek jelen s amelynek végeredménye tisztán a véletlenre van bízva, a törvény természetesen nem ismeri el szabályszerű párbajnak s arra nézve külön intézkedik.

A magyar büntetőtörvénykönyvnek a párviadalra vonatkozó intézkedései különben a következők:

293. §. Valakinek kihívása párviadalra, úgyszintén a kihívás elfogadása: vétséget képez és hat hónapig terjedhető államfogházzal büntetendő.

294. §. Az előbbi §-ban meghatározott büntetéssel büntetendők a segédek, valamint azok is, akik a kiegyezést megakadályozzák. (300 §.)

295. §. Aki valakit párviadalra egyenesen buzdít, vagy azért, hogy mást ki nem hí, vagy a kihívást el nem fogadja, megvetéssel fenyeget: egy évig terjedhető államfogházzal büntetendő.

296. §. Aki párviadal megkezdésére fegyveresen kiáll: egy évig terjedhető államfogházzal büntetendő.

297. §. Ha a felek a párviadaltól elállottak: senki sem büntetendő.

298. §. Aki ellenfelét a párviadalban megsebesíti: két évig terjedhető államfogházzal büntetendő.

Ha a megsebesített fél testének valamely tagját vagy érzékét elveszítette, vagy ha a félnek a megsebesüléséből gyógyíthatatlan sérülése származott: a büntetés három évig terjedhető államfogház.

Aki pedig ellenfelét a párviadalban megölte, habár halála nem rögtön következett is be: öt évig terjedhető államfogházzal büntetendő.

299. §. Azon párbajhívó, aki a párviadalnak szokásos vagy kölcsönös egyetértéssel megállapított szabályait megszegte és annak következtében ellenfelét megölte: a szándékos emberölés büntetérére meghatározott büntetéssel, tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyházzal, ha pedig megsebesítette: a súlyos testi sértés büntetérére meghatározott büntetéssel, három évig terjedhető börtönnel büntetendő.

A jelen szakaszban meghatározott esetekben a segítők mint bűnrészesek büntetendők.

300. §. A párviadalnál jelen volt tanúk és orvosok, továbbá az előbbi szakasz eseteinek kivételével, azon segítők, akik a párviadalt megakadályozni törekedtek, nem büntetendők.

Katonai Büntető Törvény (D—3) kivonata.

XIV. Fejezet.

A párbajról.

437. §. Aki valakit bármi okból halálos fegyverrel vívandó viadalra kihív, s ki az ily kihívás folytán viadalra kiáll: a 602. §-ban megjelölt eset kivételével a párbaj büntetést követi el.

438. §. Ez a büntett, ha megsebesítés nem történt, 6 hónaptól 1 évig terjedhető börtönnel büntetendő.

439. §. Ha a párbajban megsebesülés történt, akkor a büntetés 1 évtől 5 évig terjedhető börtön és azokra, akiket különösen súlyosító körülmények terhelnek, ugyanily tartamu súlyos börtön.

440. §. Ha a párbajból a vívók egyikének halála következett be, a megölő 5 évtől 10 évig terjedhető börtönnel büntetendő.

Ha pedig már megelőzőleg a vívók egyikének halálában történt megállapodás, akkor a bűnös, aki a viadalnak ezt a nemét követte, ha ebből ellenfelének halála következett be, 10 évtől 20 évig terjedhető súlyos börtönnel büntetendő.

441. §. A kihívó rendszerint súlyosabban büntetendő, mint a kihívott, kivéve, ha a kihívásra nagymérvű büntetésre méltó, vagy gonosz magaviselete által maga a kihívott adott okot.

442. §. Aki gúnyolódás, megvetéssel való fenyegetés által vagy a 11. §-ban megjelölt egyéb módon a párbajhoz kiállást vagy csak a kihívást is szándékosan előidézte vagy elősegítette; aki a vívóknak büntettük véghezvitelére tudva alkalmat szolgáltatott és eszközöket szerzett vagy abban más módon szándékosan közreműködött, ha ennek rossz következménye nem is volt, 6 hónaptól 1 évig terjedhető börtönnel; ha pedig megsebesülés, vagy éppen halál következett be, a vívókhoz hasonlólag a 438., 439. vagy 440. §§.-ok szerint, sőt a 440. §-ban meghatározott még nagyobb szigorral büntetendő akkor, ha az ebben megjelölt veszélyesebb megállapodás az ő közreműködésével történt.

443. §. Azok, akik mint segédek vagy ügynevezett szekundánsok, valamelyik vívó fél mellett a párviadalon megjelentek, 6 hónaptól 1 évig s az arra való befolyásuk és a bekövetkezett baj nagyságához képest, 5 évig is terjedhető börtönnel büntetendők.

Amennyiben pedig a párbaj keletkezése vagy a 440. §-ban megjelölt veszélyesebb megállapodás, avagy a viadal makacs folytatása leginkább az ő befolyásuknak tulajdonítható, akkor a 442. §. szerint büntetendők.

444. §. E büntett büntethetősége eselik:

a) úgy a kihívóra, mint a kihívottra nézve, ha a viadalra kiállottak ugyan, de a viadaltól annak kezdete előtt önként elállottak;

b) valamennyi többi büntásra nézve, ha a viadaltól való önkéntes elállás érdekében tevékeny buzgalmat fejtettek ki és az valóban el is maradt;

c) a katonatiszt-segédekre nézve oly párbajnál, ahol a vívóknak legalább az egyike tiszt, ha a viadal elhárítására, vagy a viadalra eltökélt egyének kibékülésén teljes buzgósággal, bár eredmény nélkül fáradoztak.

445. §. Az oly tiszték, akik valamely valódi vagy vélt sértés miatt egymás ellen az őket megillető fegyvereket azonnal használják, ha nem voltak a jogos védelem határain belül, az egyik fél megölése esetében 6 hónaptól 1 évig terjedhető börtönnel büntetendők, amely büntetés, súlyosbító körülmények között 5 évre is felemelhető.

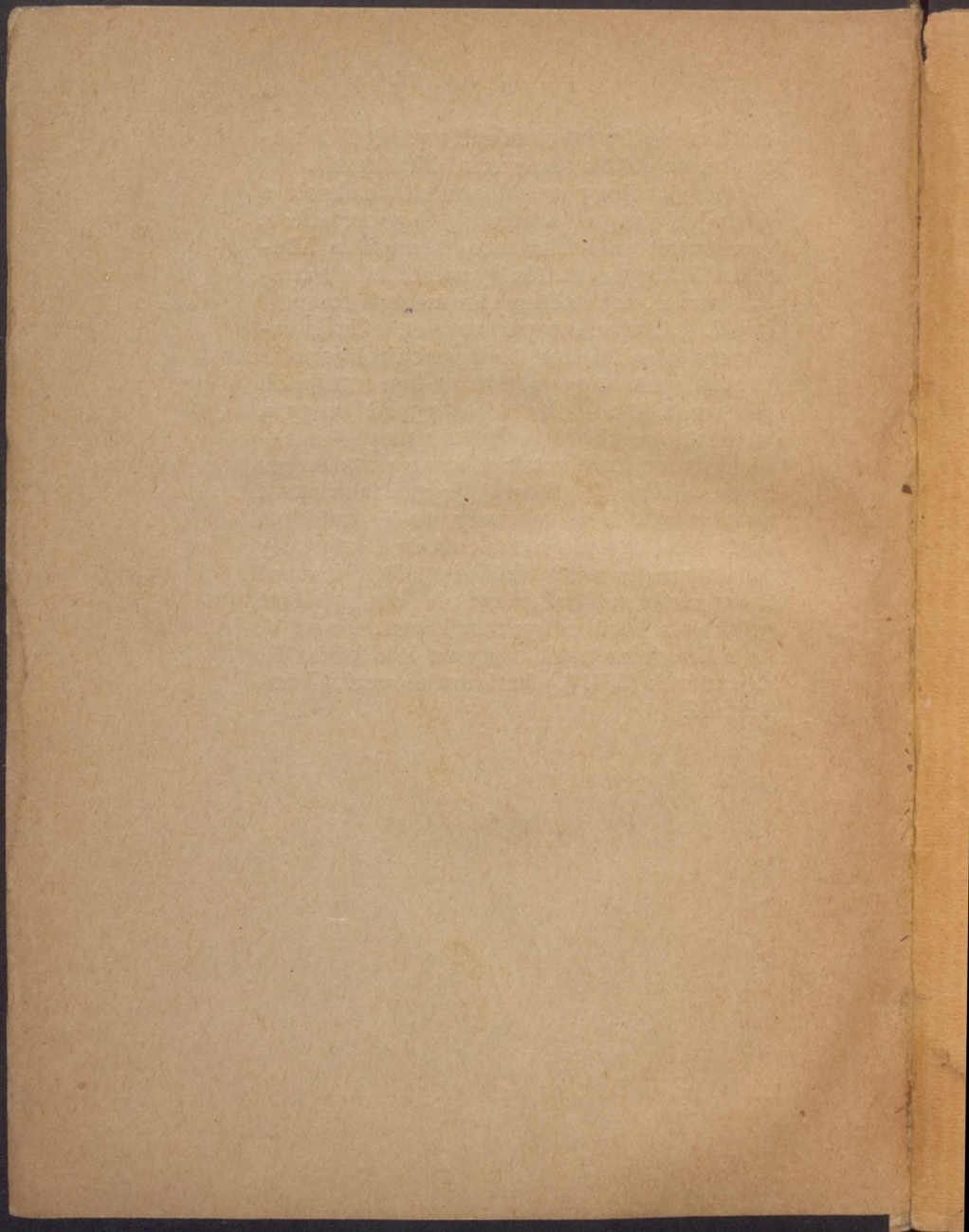
Az egyik vagy másik fél kisebb sérülése

esetében az ily megverekedés vétségül tekintvén, az ötödik rész szerint büntetendő.

446. §. Hogy a katonai előljáróknak a párbajra vagy azonnali megverekedésre (rencontre) való kihívásra mennyiben büntetendő függelemsértés gyanánt, az a második rész II. fejezetében van meghatározva.

447. §. Az önálló parancsnok, akinek valamely készülőfélben lévő párbajról jelentés tétetett, azt vagy a 445. §-ban megjelölt megverekedést — habár az egyiket vagy a másikat megakadályozhatta volna — megakadályozni mégis szándékosan elmulasztja; vagy a birói felsőbbbségi joggal felruházott parancsnok, aki valamely az ő hatósága alatt álló egyént, a tudomására jutott ily főrvényszegés miatt birói vizsgálat alá vonni elmulasztja, ezáltal maga is büntetendővé válik és a körülményekhez képest, e rész V. és XXII. fejezetének, vagy az ötödik rész II. fejezetének (564. §.) határozatai szerint büntetendő.





DE SGARDELLI CAESAR

ŐRNAGY KÖNYVEI:

A ski a hadseregben. A skisport katonai méltatása. Több fényképfelvétellel és egy kiképzési tervvel.

Polgári céllövészet. Az ifjuság katonás nevelésével és a polgári céllövősport jövőjével foglalkozik. Számos fényképfelvétellel.

Kereszt és kard. A katonák valláserkölcsei alapon való nevelésének fontosságát fejtegeti hadtörténelmi alapon.

Bűn-e a fegyverfogás? A nazarénus tévtant katonai szempontból ostromozza. Egy nazarénus katona élet-története.

A jövő háborúja. Az Uránia Tudományos Színház műsordarabja.

A mi hadseregünk. A hadsereg népszerűségét elősegítő tanulmány.

A haditengerészet. Látványos Uránia-darab saját felvételű magyar mozgófényképekkel.

A világháború krónikája. Harctéri riportok alapján készült, eredeti harctéri felvételekkel illusztrált Uránia-darab

Visszatért hadifoglyok katonai tanácsadója. Segédkönyv a hadifogságból visszatért bajtársak részére.

Téli oktatásai. A 2. honv. gyalogezred legénysége előtt tartott rögtönzött előadásai, gyorsírói jegyzetek alapján összeállítva.

Katonai zseblexikon. Évenként megjelenő általános katonai tájékoztató

Párbaj Zsebkodexe. Különös tekintettel a lovagias ügyek elintézésénél figyelembe jövő katonai szabályokra.

Megrendelhetők minden könyvkereskedésben.

40

1911



108

Korvin Testvérek Budapest.

DE SGARDELLI CAESAR: PÁRBAJ ZSÉBHOVÉ